

DAR KARTĄ

dėkojame visiems, asmeniskais laiškais mus sveikinusius ir prašom dovanoti, kad aplinkybės neleidžia mums atsilyginti bent tuo pačiu. Ta proga linkime visiems kiek įmanoma laimingesnių ateinančių 1951-ųjų metų!

DIRVOS REDAKCIJA

LABDARYBĖ
ir banketai

Vienam kitam iš kviečiamųjų dalyvauti Balso seime, kuris rengiamas sausio 5-6 dd. New York, ne visai malonaus įspūdžio daro nurodymai kvietimuose, kad po seimo posėdžių rengiamas ir banketas. Tas gal ne viena sulaukys ne tik nuo dalyvavimo seime, bet net ir nuo aukų siuntimo, nes, sako, netinka labdarininkai organizacijai, susirinkusiai svarstyti, kaip geriau pagelbėti tikrai vargė esantiems, čia pat "baliuoti". Ir iš tikrųjų — argi būtinai reikia tų banketų, ypač Balfui? Nors gal tai ir per stiprų būtų pasakyti, kad tais pinigais būtų galima sušelpiti 10,000, bet iš viso, pas principas tokiais atvejais rengti banketus/netikę, nes tik be reikalo veda į įtaringas mintis. Ir, žinoma, kaštuoja tie banketai nemažai. Pora šimtų žmonių sumoka po 5 — 6 dolerius tam kad su ceremonijomis suvalgytų po gabalą višties ar kalakuto — kam ir kokia iš to nauda. Žinoma, tai ne nuodėmė, bet Balfas tokių ceremonijų galėtų ir nedaryti, nes vargu ar daugelį įtikinsim, jog tas padės suorganizuoti žymias sumas Balso uždaviniams vykdyti.

Teisybė, banketai kartais esti tikama priemonė pasiekti įvairiems visuomeniniams ar net politiniams tikslams, bet kažin ar taip yra šiuo atveju.

Maža to — vietinis Balso skyrius net karnavalą rengia. Galima tikėti, kad karnavalas, maskaradas ar koks kitas panašus pasilinksminimas gali duoti pelno daugiau nei šiaip kokia rinkliavė, bet jeikime į sąvijaų tų, kurie tokiu būdu šelpiami: kažkas šiaip jau geros širdies atverti nesusiipato, bet pakviestas pasilinksinti. ... leidosi apgaunamas, užmokėjo ne tik už pasilinksminimą, bet dar ir labdarininkam darbu pridėjo.

Kai kas sakys — nesvarbu, kurio būdu pinigai gaunami, bet tik teisėtai ir geram tikslui. Tas tiesa, bet geras skonis irgi turi reikšmės. O linksminis labdarės tikslams, linksminis ir tik tuo terdyti užuojautą didžiai vargstančiam — nėra labai skoninga.

Ta proga keliame ir pačių Balso seimų reikalingumo klausimą, kurie jau kaštuoja žymiai brangiau, net negu banketai, turint galvoj kelionės ir viešbučių išlaidas. Šiais metais Balfas neturi tokių problemų, kurioms išspręsti reiktų plačiosios visuomenės balso. Balso vadovybė renkama panašiai, kaip ir Taryba — srovij susitarimo keliu, tad delegatai seime tuo atžvilgiu irgi praktiškai reikšmės neturi. Tad ir užtektų, jei būtų suauktas pilnas direktoriato posėdis, kuris jau visai kompetentingas visus reikalus nuspręsti. Sakytumėm, kad net kompetentingesnis, negu seimas, sudarytas iš atsitiktinio delegatų skaičiaus. Tai žinoma, ne visada ir ne visiems seimams tinka, bet šių metų aplinkybėse, rodos, kad sunku ką į tokius priekaištus atsakyti.

Iš viso Balfui reikia jau rimtai pagalvoti, kaip jis galėtų tiksliau sušalvinti. Jei persiorganizuotų Taryba, jis turėtų rasti vietą vieningoje Amerikos lietuvių susiorganizavimo sistemoje, ir tokią vietą, kur jis atlikdams tą patį darbą, kuo mažiau reikalauja visuomenės lėšų lygiagrečiams administravimui ir seimų reikalams.

EINA
35
metai

AMERIKA GINS EUROPA

Nors ir daug yra vingių Amerikos užsienio politikoj — kaip ir paprastai politikoj — bet vis dėlto Amerikos vyriausybės nusistatymas yra aiškus: Europa ji yra pasiryžusi ginti nuo Maskvos puolimo, bent jau tuo atveju, jei Maskva bandytų dar daugiau plėsti savo ir taip jau per daug išplėstą leteną.

Šis nusistatymas pasitvirtina ir tuo, kad generolas Eisenhoweris komandiruojuamas vadovauti jungtinės Europos gynimo kariuomenės, kad prezidentas žada artimiausiu laiku, kai tik tai bus įmanoma, išsiųsti į Europą daugiaau Amerikos kariuomenės.

Yra pareiškiamas nusistatymas, kad net ir dideli sunkumai Toluose-rytuose Amerikos vyriausybės dėmesio neatitrauks nuo Europos. Tas Amerikos vyriausybės nusistatymas yra paremtas ne kokių nors sentimentumu, bet ir išskaičiavimu, kad Europos atidavimas Maskvos malonėn tik sustiprintų priešų padėtį ir labai susilpnintų pačios Amerikos padėtį, nes tada Amerikos žemynas liktų tik vienas su kokiais 300 milijonais žmonių prieš priešą, kurios kontrolėje be matant atsiderėtų visa likusioji

Speciali nepiliečių
registracija

Remiantis 1950 metais priimtą vadaus saugumo įstatymu skelbiama visiems Jungtinėse Valstybėse gyvenantiems svetimšaliams, t. y., neturintiems krašto pilietybės, kad laikotarpyje nuo 1951 metų sausio 1 iki to paties mėnesio 10 dienos jie visi privalo pranešti Imigracijos ir Natūralizacijos įstaigai savo dabartinį adresą, vistik, ar jie yra senesniai pakeitę adresą, ar gyvena to patio vietoj jau ilgą laiką.

Tas pranešimas turi būti parašytas specialiaime blanko 1-53 kurių galima gauti kiekviename pašte. Jei kuris svetimšalis tą dešimtį dienų būtų laikinai išvykęs iš Jungtinių Valstybių, tai tą pranešimą turi parašyti tuojau, kai tik sugrįš.

Ši registracija liečia visus nepiliečius, vistik kada ir kaip atvykusius. Jie neturi nieko bendra su pumetiminiais pranešimais, kuriuos turi iki sausio 15 išsiųsti atvykusieji pagal tremtinių imigracijos įstatymą. Tie turi būti išsiųsti savo keliu, tik tų, iš kurių tremtinių imigracijos įstatymas to reikalauja.

KALĖDŲ SENELIS
apsilankė!

Nashua, N. H., Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga skyrus gruodžio 23 dieną surengė lietuvių vaikų Kalėdų eglutę, kurios metu didžiausia staigmena buvo Kalėdų Senelio apsilankymas, kuris mažiesiems pasipasakojo, esąs atvykęs iš pačios Lietuvos. Vaikai padėklavom seneliui gražių eilėraščių, o senelis atsilygino dovanomis, paskui visi nusifotografavo.

Amerikos Lietuvių Tarybos Nashua skyrius jau rengiasi ir Vasario 16-tosios minėjimui. Minėjimo rengimo komisija sudaryta iš šių asmenų: A. Ulčicko, K. Grauslio, Al. Griauzdės ir P. Davulio.

pasaulio dalis su ne tik daug didesniu žmonių skaičium, bet ir su didesniais turtais.

Vis dėlto kaip tik dabar — daugiausiai per buvusio prezidento lūpas iškilo naujas Amerikos izoliacionizmo šešėlis, anot kurio, neverta ginti Europą, negalima pasikliauti sąjungininkais, nes vistik visą gynimosi našta pakelti teks beveik vienoms amerikiečiams, panašiai, kaip tai yra Korėjoje.

Naujasis izoliacionizmas siūlo Amerikai rūpintis tik savo žemyną, o Europai padėti tik tada, jei bus aiškiai matyti, kad ji pati deda pakankamai pastangų apsiginti.

Vyriausybė tačiau žiūri į reikalą iš kitos pusės. Ji nusistatęsi padėti ginti tuojau ir tąja pagalba sužadinti Europoj daugiau drąsos ir pasiryžimo sumobilizuoti bei sutvarkyti vietines pajėgas. Tai yra teisingai suprastas reikalas nes jeigu Europa matytų Ameriką tik nušaliai stovinčią ir gal žadančią, o gal ir nežadančią padėti, tai ten ne tik nebėliktų jokio akstino organizuoti gynimąsi, bet tai būtų aktyvus kombinuoti koki nors patogesnį pasidavimą...

Nauja izoliacionizmo banga — vis tiek, ar ji kiltų iš įsitikinimo, kad taip geriau, ar tik iš vidaus politinių išskaičiavimų, kaip priemonė valdžiai paimti per ateinančius rinkimus — vistik tas izoliacionizmo šešėlis pragindas daug nervų visiems. Bet tuo tarpu Amerikos vyriausybės politika yra priešinga tam pasitraukimui prie savo krantų.

Ką tik įvyko Atlanto Sąjungos užsienio reikalų ministerių konferencija, kurioje dalyvavo ir trys didieji: Achesonas, Bevinas, Schumanas. Jie sutarė ne tik dėl pagreitinto jungtinės Europai ginti kariuomenės organizavimo, bet principo pagaliau sutarė ir dėl vokiečių įtraukimo į tą gynimo sistemą. Žinoma, dabar bus dar nemaža kalbų su pačiais vokiečiais, kokiomis sąlygomis jie sutiks tame gynyne dalyvauti. Jie dabar, matydami, kad labai reikalingi, jau reikalauja lygios padėties su kitais. Ir turbūt, daug ką išreikalaus ta linkme...

Trys didieji pasiūlė Maskvai dar pasikalbėti. Tai buvo ne pasiūlymas, o atsakymas į Maskvos pasiūlymą. Maskva anksčiau siūlė keturių konferencijų dėl taikos sutarties su Vokietija. Šie atsakė — gerai, bet kalbėsime ne tik apie Vokietiją bet apie viską. Jei sutinkat tai prašom Maskvos atsakymas į tai dar nežinomas.

JUGOSLAVIJA GAUNA IŠ AMERIKOS
PARAMĄ

Jugoslavijoje prieš Kalėdas buvo pradėti dalinti milai ir džiuvintos pupelės iš Amerikos. Šios vasaros sausros beveik sunaikino derlių Jugoslavijoje ir kraštui grėsė tikras badas. Amerikos Kongresas šį kartą be didelių ginčų paskyrė Jugoslavijai paskolos 38 milijonus dolerių, be to, kuriuos prezidentas jau buvo paskyręs iš ankstyvesnių fondų — 32 milijonų.

Kongrese, žinoma, buvo kiek priekaištų tai pagalbai. Teisingai pastebėta, kad dabartinėse aplinkybėse nereikėtų padėti komu-

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai

LAISVĖS MOBILIZACIJOS VAJUS!

Baigiantis 1950 metams, tenka su širdies skausmu pažymėti liūdną faktą, kad žinomas despotas, kuris pavergė Lietuvą, dar ją tebekankina. Mūsų tėvų kraštas tebėra plėšiamas; jo gėrybės vežamos į Rusiją, kad galėtų pasipuošti ir skaniai pavalgyti bolševikų biurokratija; jo pramonė ir žemės ūkis yra įkinkyti į karinę Sovietų imperializmo mašiną.

Ir kas už viską baisiausia — nepasiliauja Lietuvos žmonių gabenimas į šiaurės Rusijos sritis ir Sibiro prievartos darbams, kur daugelis jų žūna klajokiose skurdo, bado ir teroro sąlygose.

Šita pasibaisėtina lietuvių tautos padėtis paliktų mus be jokios vilties dėl jos ateities, jeigu tikrai vienoms lietuviams būtų svarbus jos likimas. Bet Lietuva nėra vienintelė bolševikų tiranijos auka. Išties eilę tautų ištiko tokia pat nelaimė; ir jų išgelbėjimas yra neatskiriama susijęs su Lietuvos. Be jų išlaisvinimo negalėtų jaustis saugios ir didžiosios Vakarų tautos, kurios dar tebėra laisvos.

Jos vis aiškiau mato gresiantį pavojų ir paskutinių laikų ėmė mobilizuoti savo pajėgas kovai prieš plėšikišką Kremliu imperikalizmą. Jungtinės Amerikos Valstybės, kurios niekad nepripažino Lietuvos aneksijos, stovi šito galingo sąjūdžio priešaky.

Lietuvių tautos pastangos nusikratyti bolševikinės tiranijos jungo yra tos pasaulio kovos dalis.

Tai gi atėjo laikas ir mums mobilizuoti savo pajėgas!

Pradėkime tuojau ir stokime į darbą visi!

Amerikos Lietuvių Taryba savo suvažiavime New Yorke nutarė praveisti platų aukų rinkimą Lietuvos iš-

laisvinimo reikalams. Todėl ALT Vykdomasis Komitetas šiuo skelbia

LAISVĖS MOBILIZACIJOS VAJŲ

Pirmas šio vajeus tikslas yra surinkti Lietuvos laisvinimo reikalams

\$ 100,000

Antras jo tikslas — tvirtiau susiorganizuoti, įtraukiant į darbą daugiau lietuvių draugijų ir paskirų asmenų, sudarant savanorių darbuotojų ir nuolatinių aukotojų būrius.

Trečias tikslas — plačiau paskleisti Lietuvos laisvės idėją amerikiečių visuomenėje ir spaudoje, gauti valdžios žmonių ir įtakingų asmenų paramą Lietuvai.

Pranešdamas apie tai, ALT Vykdomasis Komitetas prašo visus ALT skyrius, draugijų sąryšius miestuose ir kitas lietuvių organizacijas tuojau pradėti šitam Laisvės Mobilizacijos Vajui ruoštis.

Nedelsiant susirinkite, pasitarkite ir padarykite planus. Rinkite prakalbas ir vakarus Lietuvos išlaisvinimo naudai; kvieskite į talką vietinius veikėjus; įgaliokite darbuotojus ir patikimus aukų rinkėjus; informuokite spaūdą.

Paraginimai ir smulkesnės instrukcijos yra siunčiami iš ALT Centro (1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.) tiesiog į kolonijas. Toliau jų bus pasiūsta daugiau.

Dar kartą: Stokime visi į darbą! Tuojau!

Mobilizuokime visas gyvasias lietuvių tautos jėgas Lietuvos išlaisvinimui!

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA
VYKDOMASIS KOMITETAS

Chicago turri lietuvišką vaikų teatrą

Štai jau netrukus bus mėnuo, kaip Chicagoje atidarytas lietuvių vaikų teatras. Dėl įvairių šventinių klūčių tik dabar skaitytojams apie tai tepapasakojame.

Pirmasis to teatro pasirodymas įvyko gruodžio 2 dieną, kad buvo pirmą kartą čia vaidinta

"Devyni broliai ir sesuo Elenutė" — V. Šimačio inscenizuota pasakėla. Veikalą režisavo S. Pilka, balietą parengė I. Eldridgevičiūtė, muziką S. Kalvaitis ir kanklininkas K. Šimkus palydėjo šokius ir melodramacijas, o dekoravė Vl. Vijeikis. Apie 60 vaidintojų susidarė iš mokyklinio amžiaus jaunimo, išskyrus vyriausią brolį, kurio vaidmuo teko "senam vilkui" Oželiui, prisidengusiam pseudonimu.

Visa ši senųjų ir jaunųjų kooperacija pateisino visų — senųjų ir jaunųjų — ypatingai jaunųjų viltis. Ypač žinant sąlygas, kuriomis ši trijų veiksmų ir prologų pasaka buvo rengiama scenai. Gražus bendradarbiavimo reikšmė pakelia dar ir tai, kad šalia tremtinių vaikų vaidinime dalyvavo ir senųjų ateivių atžalynas.

Atidarymo dieną vaikų teatrą sveikino Lietuvos konsulas dr. P. Dauzvardis, teatro garbės glo- bėjas J. Dauzvardienė atliko pagrindinę atidarymo apeigą — atidarymą simbolizuojančią kas-

pino perkirpimą, o Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga savo sveikinimą parėmė 25 dolerių auka to teatro reikalams. Be to, naujagimį teatrą aukomis parėmė Chicago Lietuvos Moterų Klubas ir Cicero tremtinių bendruomenė, skirdami po 10 dolerių.

Vos po atidarymo, rytojaus dieną, gruodžio 3, vaidinimas buvo pakartotas kitame teatre, kur yra 500 sėdimų vietų. Buvo bijoma, ar prisipildys salė. Tačiau buvo užimtos ne tik sėdimos vietos, bet dar ir 100 stovimų, o mažiausiai kitas šimtas turėjo grįžti namo, nebegavę galimybių įsiveržti...

Pasisekimo paskatinti rengėjai numato vaidinimą dar pakartoti, be to, rengiasi jau ir kitiems vaidinimams.

Šio teatro pradininkai yra — LTB mokytojų sekcijos nariai. Organizacinė našta teko sekcijos pirmininkui, žinomam pedagogui ir visuomenininkui M. Kriščiūnui ir mokytojams D. Veličkai, poniams Klorienai, Veličkienai ir kt.

EISENHOWERIS

vyksta į Europą

Generolas Eisenhoweris jau galutinai paskirtas Europos gynimo kariuomenės vadu. Šis paskyrimas sukėlė didelio pasitenkinimo Europoj. Generolas Eisenhoweris pereito karo metu įgijo Europos išlaisvintojo vardą, todėl jo grįžimas į Europą, kaip jungtinių Europos gynimo pajėgų vado, laikomas lyg ir ženklu, kad jis ir vėl atliks uždavinį su tokiu pačiu pasisekimu.

Tiesa, negalima pamiršti, kad generolas Eisenhoweris ir dabar vadinamas ne tik generolu, bet ir diplomatu. Savo laiku jis vedė tokią diplomatiją (tiesa, turėdamas tokius nurodymus iš viršūnių), kad leido bolševikams pirmiems užimti Berlyną, Pragę, nors galėjo būti ir kitaip. Dabar, prieš išvykdamas į Europą, jis pareiškė viltį, kad pavys išlaikyti taiką. Tačiau tikimasi, kad šį kartą taikos bus siekiama pajėgumo organizavimu ir stiprinimu, o ne pozicijų bolševikams užleidžimui.

Žūsta narsūs vyrai...

Prieš pat Kalėdas Korėjoje žuvo aštuntosios armijos vadas generolas leitenantas Walt. H. Walkeris. Apie jį sakoma, kad jis daugeliu atžvilgių buvęs panašus į Europoje pagarsėjusį ir ten prieš penkerius metus žuvusį generolą Pattoną. Walkeris ir buvo Pattono globotinis, buvo korpo vadas Pattono vadovaujamoje trečiojoje armijoje. Šis, kaip ir anas, pasižymėjo daugiausiai kaip puolėjas, nors Korėjoje jam, kaip tik teko vadovauti ir atitraukimams — vasarą ir dabar, kai pradėjo pulti kinai, ir žuvo šis generolas panašiai, kaip Pattonas — užsimušė automobilio katastrofoje, vykdamas aplankyti jo vadovybės kovojančių britų dalinių.

Jo vietą dabar užėmė prašutintinkų pėstininkų vadas generolas leitenantas M. B. Ridgeway.

SEULAS

vėl apleidžiamas

Korėjos sostinė — Seulas ant tą kartą netrukus grįšiausiai vėl bus raudonųjų, šį kartą kinų rankose. Lygiai suėjus pusmečiui nuo pirmojo komunistų įsiveržimo į Seulą (pereitą liepos mėnesį), šį Kalėdų antrą dieną prasidėjo kinų puolimas Korėjos fronto centre. Spėjama, kad puolė apie 30 divizijų, apie 300,00 kareivių.

Apiginti Seulą nuo tos masės iš anksto buvo nenumatoma. Tik ties Inchonu, netoli nuo Seulo esančiu uostu JTO pajėgos mano ilgesnį laiką išlaikyti prieštiti.

Tai gi Seulas bus apleistas ir dabar jau iš jo pasitraukė ne tik ten buvusios diplomatijos atstovybės bet Korėjos valdžios įstaigos, bėga ir didžiausios minios gyventojų — ne tik tie, kurie pirmą kartą buvo pabėgę, bet ir tie, ar greičiau ypač tie, kurie kartą jau buvo susidūrę su komunistų sauvale ir daugiau jau jokiū būdu nenori su ja besiusidurti.

Iš girdimų per radiją pasakojimų apie tą bėgimą, susidaro vaizdai baisesni, negu Europoje jų buvo daugybė, kai žmonės bėgo nuo besiantinančių raudonojo tvano bangų. Bėga žmonės, neatšizvelgdami jokių klūčių ir jokio vargo, turėdami vienintelį tikslą — tik kaip nors pabėgti nuo to, kas ateina. Bet Korėjiečių bėgimas dar tuo liūdnas, kad ne labai toli jie tegali pabėgti. Jūros krantai netoli, o jeigu Junt. Tautų kariuomenė turės visai pasitraukti iš Korėjos, tai paskutinė priebėga jiems bus dingus. O numatoma, kad tai gali atsitikti, nors kinams tai turės ir gana brangiai kaštuoti.

KAS ir KUR

- Kun. L. Voisekaskas išleido J. žilėvičiaus redaguotą Česlovo Sasnausko kompozicijų rinkinį. Rinkinys pavadintas **Lietuviška Muzika**. Tai tikrai gražus kompozitoriui Česloviui Sasnauskui paminklas. Leidinys 134 psl. Knygos sukrautos ir galima gauti: J. žilėvičius, 166 Park Place, Elizabeth 1, N. J. Kaštuoja \$3.50
- Šachmatininkas Skėma Bos-tono šachmatų pirmenybėse įveikė buvusį Bostono meistrę Dally ir laimėjo čempiono titulą.
- Chicagoje išleistas Petrone-lės Orintaitės eilėraščių rinkinys **"Šuliny's Sodyboj"** Rinkinys iliustruotas dail. Miko Šileikio. Rinkinyje 66 eilėraščiai. Kaštuoja \$1.50. Galima gauti šiuo adresu: K. Januta, 1733 So. Des-plaines St., Chicago, Ill.
- Vokietijoje tebegyvenantieji tautiečiai rūpinasi mokyklinio amžiaus jaunimo švietimu ir nusiskundžia, kad IRO niekuo nepada. Vokietijos lietuvių vadovybė prašo paramos iš kitų kraštų lietuvių.
- Amerikos lietuvių Adelė Druktenytė Kalėdų metu dainavo italų operoje "Don Pasquale" Marinos rolę. Ji šiuo metu dainavimą studijuoja Italijoje.
- Dirvos atstovas Anglijoje J. Palšis gruodžio mėn. 28 d. laivu "Queen Mary" išplaukia į JAV. Dirvą Anglijoje toliau atstovaus B. Balys Brazdžionis.
- Rašytojas Jurgis Jankus, gyvenęs Rochester, atidavė spaudai savo naują romaną "Sešėliai".
- Draugo skelbtame poezijos konkurse pirmąsias premijas laimėjo: Leonardas Zitkevičius, S. Pipiraitė ir J. Kruminas.
- Prof. gyd. K. Ozelis ir gyd. Sofija Ozelytė dirba Mauten, Ill. ligoninėje. S. Ozelytė greitai laiku laikys egzaminus gydytojos praktikos teisėmis įgyti.
- Didžioji Britanijoje gyvena apie 10,000 lietuvių, kurie, susi-organizavę įvairiose organizacijose aktyviai rūpinasi lietuvių išlaikymu.
- Lietuviai skautai jau dabar svarsto galimybes 1951 metų vasarą dalyvauti Austrijoje rengiamoje jamboree. Girdėti kad yra norinčių vykti ir iš JAV. Vienam asmeniui kaštuos apie 750 dolerių.
- Celistas Algimantas Motieka-tis priimtas į Buffalo Filharmo-nijos orkestrą ir jau grįžiai pasirodė.
- Vytautas Saulius išleido po-eto Henriko Radausko eilėraščių rinkinį "Strėlė danguje". Virše-lį piešė dail. V. Kasiulis. Rinki-nio kaina \$2.00. Išleista 700 egzempliorių.

Pakvietimas užsirašyti Lietuvių Naujienas.

Sieninis Kalendorius 1951 m. Free

Skaityk ir garsinkis Lietuvių Naujienose, paveiksluotas 32-jų puslapių mėnesinis žurnalas. Isteigtas 1938 m. Prenumeratos kaina 1 metui \$2.00; 3 metams \$5.00. Adresuok:

LIETUVIŲ NAUJENOS
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

Kai mūsų istoriją rašė svetimieji

Viena iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos smukimo ir Lie-tuvos vergavimo 1795 - 1918 metų laikotarpio skaudžių pa-sekmių yra Lietuvos istorijos aptemdymas. Svetimieji mūsų istoriją rašė ne lietuviškus aki-nius užsėdėję. Vėliau mūsų isto-riai bandė parašyti Lietuvos istoriją remdamiesi svetima is šaltiniais, kiek piktų kaimynų archyvuose, knygynuose, mu-ziejuose buvo prieinama iš Lie-tuvos pagrobta istorinė medžia-ga, lituanistika.

Kad ir didelių kruopštumu su valstybės parama rinkta ir ra-šyta A. Šapokos redaguota Lie-tuvos istorija nėra nei pilna, nei be klaidų. Mūsų jaunieji isto-riškai iškelia vis daugiau nau-jų davinų, kurie griaua mūsų istorijos puslapiuose įspilietinu-sias svetimųjų pažiūras. Antai Sorbonos universiteto auklėtinė Deivikytė-Navakienė parentais teigimais visai kitaip nušviečia Jogailos išėjimą į užkurius Len-kijon. Labai daug laukiama iš Dr. Z. Ivinskio "knisimosi" Va-tikano archyvuose. Gaila dar, kad net taikos metu mūsų is-torikams nebuvo prieinami pa-slaptingiausieji Romanovų, Ho-enzollernų ir Habsburgų archy-vai.

Istorijos klaidingumo pasek-mės

Kiek tie naujieji žygiai pa-ryškinti Lietuvos istoriją yra svarbūs, rodo ir tai, jog mūsų pačių tarpe yra nuomonų skir-timų į tuos ar kitus praeities fak-tus, kurie reikalingi pilnesnio aiškumo. Tą mes ypač ryš-kiu jaučiame atsėdūrė už Lie-tuvos ribų. Mes didžiojamės savo didingą istoriją, bet ste-bimės, kodėl pasaulis taip ma-žai pažįsta Lietuvą. Vengrija su Austrija irgi buvo po viena ka-rūna, bet Vengriją gerai pažįsta pasaulis. Tuo tarpu Lietuva po viena karūna (nuo 1569 metų Lubino unijos) su Lenkija lyg ir dingusi pasauliui. Mat, klas-tingoji Lenkija, Lietuvai tylint, turėjo gana aktyvų kaimyną įti-kinti pasaulį ir jo enciklopedi-jas taip save prašyti, jog ne tik generolas Tadas Kosciuszka, ko-votojas dėl JAV laisvės, Adomas Mickevičius, didysis poetas, bu-vo "lenkai", bet ir Lietuva... buvo tik "Lenkijos provincija" (kresai), o lietuvių tautos, kaip tokios, "visai nėra". Todėl pir-mieji lietuvių išeiviai Ameriko-jė buvo užami ir niekinami kaip "poliakai", todėl Taftui prezi-

dentaujant lietuvių siuntė de-legaciją su prašymu atskirti juos nuo lenkų ir skaityti visai atskiros tautos išeiviams.

Lietuvos istorijos neaiškumai ir "neturėjimas" didvyrių, pa-saulinio masto vyrų, kaip kitos tautos turinčių, kuriais galima didžiuotis, be abejo, prisidėjo prie mūsų išeivių, o ypač jų vai-kų, greitesnio nutautėjimo. Sa-kau prisidėjo, nes pagrindą su-darė pačių tėvų permenkas sa-vo tautos istorijos pažinimas ir nesugebėjimas perduoti vaikams reikalingų istorijos žinių, paaiš-kinimų, nemokėjimas įkvėpti jiems didesnės pagarbos ir mei-lės savo tėvų žemei ir tautai. Juk nepažinėjimas ar siauras supratimas ir yra didžiausia ne-gerbimo ir nesidomėjimo prie-žastis. O iš to seka visos kitos pasekmės. Jaunimui reikia ide-alų.

"Tamsiausia dėmė"

Visas Lietuvos istorijos di-dingumas "nublunka" prieš tei-gimą, kad Lietuva priėmė krikš-čionybę vėliausiai už kitas Eū-ropos tautas. Ir mes patys pa-laikome tą teigimą, dažnai už-miršdami geopolitines aplinky-bes. O švėtimieji to ir užtenka. Jiems nesvarbu, kad piktieji kai-mynai trūkdė. Jiems svarbu tik pats faktas. Mes net buvome apsipratę su lenkų mums tai-komu "pagonišku" pravardžia-vimu. Jie tuo pasididžiavo dar prieš mus. Jie tą mūsų "tam-siausią dėmę" puikiai išnaudo-ję, puošdami Lietuvos plunks-nomis. Jie ir toliau nori taip daryti, kai mes esame pasyvūs.

Šitoji "tamsiausia dėmė" ne-verčia mus peržiūrėti Lietuvos istorijos puslapius ir padaryti reikalingas išvadas. Tam tikslui mes turime pilną teisę ir gana pajėgių istorikų. Tik reikia da-giau drąsos, kad pasaulis mus suprastų ir patikėtų, kad kiti tautų enciklopedijos perreda-guotų Lietuvą apibūdinančius tekstus. Tam tikslui reikia iš-naudoti 1951-sius metus. vi-siems vieningai rengiant Lie-tuvos karaliaus krikščionijos Mi-ndaugo minėjimus, akademijas su pamaldomis, paskaitomis, vaidinimais, koncertais. Kaip šventuosius 1950-sius metus Va-tikanas naudojo R. Katalikų Bažnyčiai ir Romai (dvasiškai ir materialiai) sustiprinti, taip lietuvių turi 1951-sius metus panaudoti sau sustiprinti ir pa-saulio didesnę dėmesį į Lietuvą atkreipti.

Lietuvių ir krivių karaliaus

Mindaugas buvo didelių ga-bumų Lietuvos valstybės kūrė-jas ir organizatorius. A. Šapokos redaguotoj Lietuvos istorijoj sakoma.

"Pagaliau iš visų kunigaikš-čių tarpo iškilo Mindaugas, ku-ris, pašalinęs kitus kunigaikš-čius ir net savo brolius, pasida-rė visos Lietuvos valdovas.

Nėra žinių, kurių sričių ku-nigaikščių buvo Mindaugas prieš paimdamas į savo valdžią visą Lietuvą. Jis, žinoma, buvo ga-vęs valdžią iš tėvo, kuris taip pat turėjo būti galingas kun-igaikštis." (49 psl.)

Lietuvos istorijos spėliojimai apie Mindaugą reikalingi pa-aiškinimui. Ar gi mes abejoja-me, kad Naugardukas (apie 100 mylių į pietus nuo Vilniaus, už Lydos, tarp 25 ir 26 meridiano, 56 ir 57 paralelės) tada buvo Lietuvos sostinė? Ar gi mums nieko nesako krivių (gudų) istorikų teigimas, būtent:

"Tsimrus Viatislavičių dinas-tijai, krivių sostan buvo pa-kviestas lietuvių kilmės kun-igaikštis Mindaugas iš Naugar-duko."

Šitą ištrauką gerai atsimenu iš 1942 m. Minske išleistos gudų istoriko Dr. Stankevičiaus kny-gos "Krivių minulasti" (Kri-vyčiai praeityje). Kalbama apie Polocko kunigaikštiją, vadovau-jančią guduose.

Dėl to apie Mindaugą reikia kalbėti ne vien kaip apie Lie-tuvos karalių. Jis buvo lietuvių ir krivių karalius! Gaila, ka-mes patys, kurių protėviai tu-rėjo su guda is bendrą valstybę permažai pažįstame mūsų pir-muosius kaimynus rytuose, kaip ir visą Lietuvos sritį už Vil-niaus, dažnai per nesupratimą Neris ir Nemuno aukštupių baseinui vadindami sulenkėju-siomis sritimis. (Krivičiai — senovės gudų vardas. "Biellaru-sais" jie pavadinti, kai 1792 m. Rusijos vyriausybė, jiems "grį-žus" prie Rusijos, išleido atsi-šaukimą, kreipdamosi "Biellarusy!", kas lietuviškai reiškia "Baltarusiai", kitai dar — "Balt-gudžiai").

Tai nėra klūtys

Tulas gal nepripažins Min-daugui Lietuvos krikščionijos ti-tulo, kadangi po jo Lietuvą dar nebuvo krikščioniška. Tai netu-rėtų būti klūtimai. Juk mes ge-rai žinome, kiek krikščioniškos

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liu-dininkės. Trumpi ir tikslūs paaiškinimai lietuvių ir anglų kalbomis.
Gaunama DIRVOJE. Kaina 75 c.

Taupyti galima ir laisvais! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus. Atsargos fondas per 2¼ milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA CHICAGOJE Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4. Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

buvo kitos tautos tuojau po ofi-cialaus jų valdovų apsikrikšty-jimo ir kaip dar ilgai aukšta senovės lietuvių religija (ne pa-goniška ir ne stabų garbinimo religija!) buvo praktikuojama Lietuvoje po Vytauto Didžiojo ir Jogailos 1387 m. masinio lie-tuvių krikščionijos.

Visų tautų istorijos tvirtina, kad valdovai apsikrikščiję — ir visi jo pavaldiniai turėjo apsi-krikščiję. Mindaugo nužudymas irgi neturėtų būti klūtimai j Lietuvos krikščionijos pripažinti (istorija neįtikina mūsų, ar jis buvo nužudytas dėl katalikybės. ar dėl stačiatikybės. Be to, jis galėjo žūti ir dėl sosto).

Pagaliam, kodėl mes užmirš-tame prūsų, kai kalbame apie lietuvių krikštą? Juk prusai dar prieš Mindaugą patekė į vokiečių kryžiuočių valdžią, bu-vo tuoj "krikščijami"... Ar jų mes neskaitytome lietuvių? Tai-gi, nors žemaičiuose ir Aukštai-čiuose dar ilgai ruseno mums gėdos nedaranti krivių krivių

ir vaidilių saugoma šventoji Ugnis po šimtamečiais ažuolais žinyčiose, mes turime pagrindą, teisę ir net pareigą pataisyti Lietuvos istorijos puslapius, kad Lietuva priėmė krikščionybę ne 1387, bet 1251 metais.

Ed. Karnėnas

Seniausias ir gražiausias ilius-truotas lietuviškos minties žur-nalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

SKOLA

Emils Skujenieks

(Tęsinys iš pereito numerio)

Pamažu apie Lydią pradėjo pintis įvairios legendos. Ji esanti ištikima kaž-kiai jaunystės meilei — pasakojo vieni. Ji turinti kažkokį slaptą, nuo žmonių akių slepiamą romaną — tarėsi žina kiti. Buvo ir tokių, kurie, nusivylę savo apskaičiavimuose, skleidė apie ją visai negražius gandus. Ji pati apie tai nieko nežinojo, tik jautė, kad metai po metų ji tampa vis labiau vieniša. Ir staiga šį vakarą jai atėjo į galvą syki skaitytas posakis, kuris pora žodžių pilnai išreiškė jos padėtį.

"Gyvenimas nuėjo pro šalį", ji ty-liai šnibždėjo ir žiūrėjo į veidrodį, kaip pamažu kruta skaismo iškraipytos jos lūpos.

Taip, iš tikro pro šalį. Nebuvo net nei vieno ryškesnio prisiminimo, tokio, prie kurio būtų malonu stabtelėti, ku-ris iš naujo įšildytų širdį.

"Dūnojaus Bangos". staiga pasi-girdo melodingas moteriškas balsas, ir ponja Lydią krūptelėjo. O, juk tai

buvo tik radijas, kuris šį vakar perdavi-nėjo senųjų laikų šokių muziką. Iš tik-ro, senųjų laikų — o juk tai buvo mo-dernūs laikai, tada, kai ji buvo dar mo-kykloj... Ką dabar šoko — tuo ji ne-turėjo progos nei pasidomėti...

Daug syk girdėta, saldžiai liūdna melodija jos ir taip neaukščią nuotaiką dar labiau prislėgė. Ir tada atmintyje blykstelėjo kažkoks, senai senai pa-mirštas veidas. Anuomet, gimnazi-joj —

Tai buvo nelabai šaunus vaikas, bet geras šokėjas. Kaip tik šį valsą ji visuomet noriai šokdavo su juo. Kaip gi buvo jo vardas?

Ponja Lydią veltui stengėsi tai prisiminti. Jis galėjo būti maždaug jos metų, taip apie šešioliką, septynio-liką... Vienu metu vaikas buvo lyg galvos netekęs, rašinėjo jai naivius, karštus laiškus, siuntinėjo jai net ei-lėraščius, bet paskui staiga dingio iš mokyklos ir ji jo daugiau nebematė. Tuomet ji to dingimo beveik ir nepa-

stebėjo. Argi ji, beveik suaugusi pane-lė, kuriai nestinga vyresnių ir vyriš-kesnių garbintojų, turėtų domėtis to-kiuo — na, dar vaikežys?

Mokykloj tada apie tą dingimą kal-bėjo. nes mokykla su juo neteko ir ge-riausio piešėjo, kuriam buvo pranašu-jama didelė ateitis. Bet laikas bėgo ir dienos susiglaudė virš šio mažos svar-bos įvykio, kaip susiglaudžia ir išsily-gina vandens ribėjimas virš įmesto ak-menuko. Tik šį vakar, po daugelio daug-elio metų, senas valsas sužadino po-niai Lydijai lyg truputį net jaudinan-tį prisiminimą apie žmogų, kuris anuo-met jos gyvenime neturėjo jokio vaid-mens:

O jei tas iš tikrųjų būtų buvęs tik-rasis? Ji girdimai susijuokė iš staiga išdygusio vaikiško vaizduotės padaro. Ko tik žmogui neateina į galvą, kai jis pasiduoda šitokiai nuotakai!

Bet šitos minties juokas nenuvai-kė. Ponja Lydią vėrpė savo minčių siū-lą toliau, jis tapo vis margsnis ir puošnesnis, ir vis neatstojo tas įkyrus klausimas: ar tik nebus tai buvęs vi-enintelis, kuris ją tikrai mylėjęs?

Kad gi greičiau ateitų Feliksas! Gaila tikrai, kad bus tas svetimas žmo-gus — Feliksui taip ir neteks sužinoti,

kokiomis mintimis šį vakar kamuoja-si jo draugė...

* *

— Tiesą pasakius, neturiu jokio malonumo eiti tenai su tavim, — pra-sitarė Edvinas. kai abu jau buvo kurį laiką patylėję.

— Iš kur gi čia dabar toks užsi-spyrimas? — bandė Feliksas paimti linksma toną. — Tuoj būsim tenai ir tuoj pamatysi, kad viskas tvarkoj. Da-bar ožiujiesi, bet kai reiks eiti namo, tai tavęs su pyragu neiškviesi!

Edvinas susijuokė.

— Na, na, tai skamba jau perdaug viliojamai. Jei aš tavęs nepažinėčiau, tai beveik ir patikėčiau. Ar tik tu netu-ri dėl manęs kokio slapto sumanymo?

Feliksas įprastu judesių pabraukė pražilusią barzdėlę. Jo nuotaika vėl pa-sitaisė.

— Neblogai būtų, — šauniai at-šovė. — Kaip nors reikėtų tave priršti prie namų. Taip tu man po poros dienų ir vėl išduktėsi. Prarys tave tas Pary-žius, kaip perlo gėlėlė smėlio grūdą!

— Nesulaikysi, — Edvinas rimčiau kalbėjo. — Ten manęs laukia darbas, o čia aš niekam nereikalingas.

— Galėjai jau vieną kartą mesti tą bastūno gyvenimą, — nedrąsiai pra-sitarė Feliksas.

— Ką čia apie tai, — ėmė nekant-rauti Edvinas. Argi tu nebeprisimeni, ką jie tada rašė apie mano pirmąją pa-rodą? Talento žymių nematyti... O da-bar, kai mane jau pripažino Europa, tie patys plunksnos broliai varvina tikrą sirupą. Koktu! Man užtenka — džiaugiuos, kad per porą dienų galė-siu sutvarkyti savo reikalus ir vėl dingti.

Feliksas tylėjo, nes žinojo, kad ne-jstengs draugo įtikinti.

— Nors mes ir einame į varduves, bet aš nežinau. ką gi šiandien kalen-dorius rodo, — po kiek laiko Edvinas vėl pradėjo kalbą.

— Kaip tai? Ar tu iš tikro nežinai, kad šiandien Lydią? Juk tai toks daž-nai sutinkamas vardas, — Felikso bal-se pasigirdo lengvas priekaištas. — Tie prancūzų kalendoriai tau visai sumaišė galvą!

— Lydią? — Edvinas lyg krūp-telėjo, bet sumurmėjo pro dantis: — Taigi, tą visgi reikėjo žinoti...

— Dėl ko? — Feliksą nustebino draugo tonas.

— Et, taip sau, — ši diena mano kalendorių kadaise buvo pabrėžta... — nenoromis atsakė Edvinas. — Bet tai jau taip senai — nėra ko nę bėpri-siminti.

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Kaip iš Jono Pakrančio bosas norėjo padaryti John Pokrout

Jonas Pakrantis, simtanuosimtinis lietuvis, ne tik nevengė, bet stačiai ieškojo progų pakvoti už lietuvių.

Ilgą laiką jį jaudino lietuvių pavardžių suamerikoninimo klausimas. Jis apie tai jau galvojo būdamas Europoje ir, atvažiavęs į Ameriką, dairėsi, kas čia dabar puls amerikontinti jo pavardę. Bet niekas jo nepuolė. Visos įstaigos ir darbovietės, su kuriomis tik teko jam susidurti, ko rūpestingiausiai "spefino" jo vardą ir pavardę. Bet dėl visa ko Pakrantis buvo labai gerai pasiruošęs tam atvejui, jei kas kėsintųsi jo gražią, lietuvišką pavardę amerikontinti. Jis atsidėjęs skaitė kiekvieną straipsnelį, kuris tik pasirodydavo lietuvių spaudoje apie lietuviškų pavardžių nulietuvinimą. Ir kai vienas, ką tik dabar atvažiavęs lietuvis šio laikraščio skiltyje paskelbė "nesugriaujamą tiesą", kad noromis nenoromis jis esąs ar būsiąs priverstas amerikontinti savo pavardę, nes bosui esą per sunku ją ištarti, tai Pakrantis, tą akimirka nesugriebdamas geresnio žodžio tam lietuviui apibūdinti, savo mintyse išvadino jį skystablauzdžiu. Ir jis labai buvo patenkintas, kai vienas jau seniai čia

gyvenęs lietuvis patarė naujam atvykėliui savo pavardę sutrumpinti arba pakeisti ją "tikra amerikoniška pavardė", kaip antai: Linkus, Klimas, Šukys... Jei Pakrančiui maždaug buvo aišku, kad prieš pusę šimto metų atvykę lietuviai sirgo baisia "mažavertiškumo kompleksu" ligą ir be niekur nieko leidosi savo pavardės amerikontinami — jie buvo žmonės be kultūros, silpnai arba visiškai nesusiėmę tautiškai ir tt. — bet kad ta liga sergančiųjų atsiranda ir naujai atvykusių tarpe, tai jam buvo neišsprendžiama mįslė...

Bet vis dėlto ir Pakrančiui teko susidurti su savo bosu dėl pavardės "spelinimo". Pakrantis to susidūrimo nepabūgo: priešingai, jis apsidžiaugė gavęs progą pamokyti amerikoną, kaip elgtis su svetimu turtu, šiuo atveju pavardę. O tas amerikonas buvo maždaug toks pat kaip ir jis: tai buvo prieš 30 metų atvykęs lenkas...

Bosas pasikvietė Pakrantį į raštinę gyvybės apdraudimo blankui užpildyti.

— Your name, please, — sako jis Pakrančiui.

Pakrantis savo pavardę aiškiausiai atskleidė: Pa-

Bosas, ar neturėdamas laiko, ar visiškai pasitikėdamas savo ausimi, ar pagaliau, norėdamas pasitarnauti amerikonzmui, nesvyruodamas užrašė: Pokrout. Pakrantis pasako savo vardą: Jonas, bosas nesvyruodamas užrašė: John. Ir štai, po poros minučių Jonas Pakrantis, senos lietuviškos pavardės nešiotas, virsta "amerikonu": John Pokrout. Bet jis bosui nieko nesako ir šypsodamas leidžia jam užpildyti visą blanką. Baigęs rašyti, bosas išima blanką iš mašinėlės ir, parodydamas apačioje vieną brūkšniuką, pakiaša Pakrančiui pasirašyti.

— No, sir, — ramiai atsako jis.

— Why? — žiūri nustebęs bosas.

— Aš negaliu pasirašyti už džentelmeną, kurio pavardė įrašyta šiame blanko, — dėdamasis rimtas, atsako Pakrantis. — Tamsta parašė: John Pokrout, o aš vadinuosi: Jonas Pakrantis. Tamsta matai skirtumą?

— Bet tamsta gyvenį Amerikoje, ne savo tėvynėje. Tamstos pavardės negalima ištarti, — atsako pyktelėjęs bosas.

— I don't care, ar tamsta gali ištarti, ar negali, tik žinau, kad kiti amerikoniai ją labai gerai ištaria. Aš esu su tokia pavardę gimęs ir pakrikštytas, ir tuo metu mano tėvai ko mažiausiai tesirūpino ar kas jų sūnaus pavardę sugebės ar nesugebės ištarti ir, žinoma, juo labiau niekieno neklausė nuomonės, kaip aš turiu vadintis. Jei tamsta būtum dalyvavęs mano krikštynose ir būtum pataręs mano tėvams pavadinti mane Pokrout ar kaip kitaip ir jei jie būtų paklausę tamstos patariamai, tuomet būtų kita kalba o dabar — no.

Bosas labai nustebė girdėdamas tuos simtanuosimtinio lietuvis Jono Pakrančio žodžius ir nesusimetė kas atsakyti.

Nekalbėk, o pasirašyk, — jis vėl stumtelėjo raštą.

— No! Tamsta čia parašė kad mano mirties ar nelaimingo atsitikimo atveju apdraudą turi gauti mano žmona, bet kaip ji ją gaus, jei visuose jos popieruose įrašyta Mrs. Birutė Pakrantis, o čia Pokrout?

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Visiems Mūsų Draugams ir Rėmėjams

Visi Moderniniai Patogumai

AR JUMS VISADA prireikia šveisti savo toiletą kada pasitaiko atsilankyti svečių, prieš jų atvykimą?

Tam patogus pagelbininkas šiadien yra SANI-FLUSH, geriausias disinfektantis toileto įtalpos valytojas. Jis toks moderninis kaip ši minuta.

SANI-FLUSH išvalys jūsų toileto įtalpą chemikališkai, pašalins plėtmus ir nešvarias susidėjusias gliaumes, užtikrins toileto įtalpą visai švarią, taipgi pašalins visokius kvapus, o tam nereikia pridėti jokio darbo.

Visiškai saugus visokioms toileto sistemoms. Veikia minkštame ar kietame vandenyje.

PARSIDUODA visur dviejuose patogiuose didumuose. BANDYKIT mūsų išdirbamą MEL'O CLEANER ir vandans minkštytoją, tinka voniai, virtuvei ir skalbyklai.

The Hygienic Products Co.

IKI NAUJŲ METŲ DIDŽIOJI SLIAPTARNIŲ

knyga tik už 3 dolerius!

Geriausia Žiemos švenčių (Kalėdų) dovana jums patiems, jūsų giminėms ir draugams.

Skaitdami SLIAPTARNIŲ knygą, matysite Amerikos lietuvių nuveiktus darbus dėl lietuvių, kultūros ir gerinio, žyvesnio gyvenimo; taipgi labai karštas kovas "sliaptarnių" su "kryžikais".

Tai iš tikrųjų yra pirmutinė lietuvių literatūroje knyga, kurioje atsimuša Amerikos lietuvių gyvenimas, tarsi veidrodyje arba teatro filmoje. 652 dideli puslapiai; kieti drobės viršeliai; Dr. Šliupo, "dėdės" šerno ir kun. Dembskio atvaizdai; o kaina dabar tik \$3.00!

Bet po Naujų Metų ir vėl bus \$5.00

Reikalaukit (tuoj, kad nepritrūktų) šiuo adresu:

Dr. Al. Margeris

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

— Klausyk, juk aš to visai nežinojau... — ir Feliksas pažvelgė į draugą taip atidžiai, kiek tik leido gatvės prieblanda.

— Nieko ten nėra, — bandė išsiskinėti Edvinas. — Jei tau įdomu, kada nors papasakosiu. Berods, mums jau nebetoli.

— Čia pat už sekančio kampo. — Feliksas atsisėgė kailinių apykaklę ir nusipurtė sniegą. Tylėdami jie perėjo gatvę. Tada Feliksas atidarė vieno namo paradines duris, susijieškojo kišenėje lifto raktą ir abu pasikėlė į trečią aukštą.

Feliksas skambtelėjo prie durų ir po akimirks, truputį susijaudinusi, šeimininkė įsileido svečius į apytamsį prieškambarį.

— Pagaliau! — sušuko ji. — Aš jau čia nerimastauti. Prašau nusiirengti ir eiti toliau.

Net nepasisveikinusi, ji pravėrė duris į kambarį. Feliksas vikriai numetė kailinius, pakabino kepurę ir ėmė trintis sušalusias rankas.

— Na, tai ilgiausių metų, ilgiausių metų! Pala, per slenkstį rankos neduosiu. Eik šen, bičiuli, kad galėčiau solenizantei suteikti žadėtąją staigmeną. — Jis tauškėjo ir traukė Edviną į priekį.

Ponia Lydija pasitraukė porą žingsnių atgal ir ne be smalsumo stebėjo nematytą svetį, kuris stovėjo viduryje kambario ir atrodė lyg truputį sumišęs.

— Mano senas draugas Edvinas Skara, — Feliksas iškilmingai supažindino.

Dabar atėjo ponios Lydijos eilė sumišti. Ji padavė svečiui ranką ir kiek paraudo.

— Ką — iš tikro — ?

— Tas pats — dailininkas Skara, tiesiog iš Paryžiaus! Aha, nesitikėjot! Argi tai ne staigmena? Tokio pasaulio piliečio tikrai nelaukėt? — Feliksas juokėsi iš ponios Lydijos sumišimo. — Nemanyk, brolau, kad mes čia tavęs nepažįstame — nesam juk kokie nors kutvelos. Tavo vardas čia skambus.

Ponia Lydija vis dar nepajėgė atsipeikėti. Ne geriau sekėsi ir Edvinui. Vien Feliksas jautėsi kaip namie ir ta nuotaika stengėsi užkrešti kitus.

— Tai kas čia — ar tu manai dar ilgai tas rožes marinuoti? — jis pradėjo veikti. — O jūs, ponias Lydija? Mes sušalę, ištroškę...

— Dovanokite, — ponias Lydija sumišo dar labiau. Paėmus iš Edvino rankų rožes, ji dėkodama tyliai linktelėjo, sugriebė nuo mažojo staliuko laisvą

vazą ir išskubėjo virtuvėn.

— Ko gi tu stovi, kaip žemę parduves? — Feliksas alkūne kumstelėjo Edviną pašonėn ir mirtelėjo akimi. — Tikėjau tave apskusnį...

Kai ponias Lydija už valandėlės grįžo, ji buvo jau visai atsigodėjusi. Padėjus gėles stalo vidury, ji kvietė svečius vakarienės.

Tikrai smagiai jautėsi tik Feliksas. Jis vis išgerdavo neraginamas, užsikasdavo, o protarpiais nuolat šnekėjo. Edvinas tik retkarčiais ką prisitarė, lyg nenoromis nusišypsodavo ir daugiausiai vien tik tingiai šakute baksnėjo po lėkštę. Bet stiklelio jis nei karto nepraleisdavo ir kaskart sudauzdavo ir su šeimininke ir su Feliksu. Tačiau girtumo jame dar nebuvo žymu. Tiktais akys kartais ugningiau sužėdavo ir žandai buvo truputį rausvesni.

Užtat ponias Lydija sėdėjo kaip transe. Nelauktas svetys ją paveikė visai keistai. Edvinas Skara, gursusis dailininkas, kurį pažino visa Europa! Taip, tai buvo jis — ir kas gi čia ypatinga? Argi pirmą garsenybę jai tenka susitikti? Tai ne priežastis sumišimui. O vis dėlto svetimas buvo ne toks, kaip kiti. Ji vogčiomis stebėjo jo veidą, bet, sutikusi jo atidų žvilgsnį, nuleisdavo

akis, tyliai pykdama ant savęs už tokį dromumą. Juk Skara buvo svetys, o ji gi savo namuos, įprastoje aplinkoje — ko gi jai jaustis nesmagiai? Juk tekdamo gi jai kasdien susitikti svetimų žmonių, kalbėtis su jais, bet taip ji niekad nesijautė. Kokia to priežastis?

Skara kaip tik buvo atkreipęs veidą į Feliksą ir keliais ilgesniais sakiniais atsakė į kaž kokį sudėtingą klausimą. Ponia Lydija pasinaudojo šiuo momentu. Ji vėl pakėlė akis ir atkreipė žvilgsnį į Skarą, neva domėdamasi jo kalba. Tikrumoje ji labai atidžiai stebėjo savo atsitiktinio svečio veidą, jį šiekdoma jame savo sumišimo priežasties. Ar ji nebuvo šio veido jau kur nors mačiusi? Iš pasąmonės gelmių kilo toks keistas nujautimas... Juo daugiau ji įsižiūrėjo į jo lieso veido bruožus, į jo aukštą ir plataką kaklą, kuri buvo jau gerokai pasitiesusi į viršugalvį, į du gilius bruožus, nusitęsčius nuo nosies į lūpų kampelius, ir į aštrias, stacias raukšles kaktoje — juo labiau pažįstamas jai atrodė šis žmogus, kurį nepaprastas likimo vėjas teikėsi šįvakar atblokti į jos namus.

Vyrai buvo jau gerokai įsikarščiaję. Ponia Lydija įsiklausė — jie ginčijosi apie moderniojo meno kryptis.

— Jei aš paveikslu nesuprantu, tai

jis man negali suteikti jokio malonumo. Sveikas! — trumpai atsakė Feliksas ir išgėrė stikluoką.

— Bet v-vien dėl to tu negali jo vadinti n-niekais ir monais! — susijaudinęs Edvinas pradėjo vos juntamai mikčioti. — N-nueik į p-paskaitą apie Plancko kvantų teoriją — ir t-ten tu n-nieko nesuprasi. Bet ar t-tą vadinsi m-monais? Juk ja remiasi visa modernioji teorija apie atomus, juk t-tai viso naujausių laikų mokslo p-pagrindai!

Ponia Lydija, kuri šiuo metu buvo pakėlus prielūpų vyno stiklą, staiga paraudo ir aštriai kostelėjo. Besiginčiją nutilo ir pažvelgė į savo stalo draugę. Feliksas pašoko ir plaštaka porą kortę paplojo jai per nugarą.

— Negaila, negaila, — jis juokavo.

— Ačiū. — ponias Lydija atgavo žadą ir nusišluostė lūpas. — Dabar jau tvarkoj. Truputį užspringau... Dovanokite...

Ji atsislojo ir išėjo į virtuvę. Edvinas atidžiai sekė ją akimis. Kai durys užsidarė, jis pasilenkė arčiau prie Felikso ir tyliai, truputį sujaudintu balsu pratarė:

— Klausyk... Kaip ponios Lydijos mergautinė pavardė?

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

24)

LIETUVOS KULTŪROS GOLGOTA
pirmosios bolševikų okupacijos metais

Dr. Kęstutis Kernuvis

(Tęsinys)

Nepaisant čia minėtų asmenų ir draugijų nuopelnų Lietuvos praeities tyrimo darbe, vis dėlto tenka padaryti išvadą kad savo krašto praeitį tinkamiausiai iširti tegali tik to paties krašto mokslo žmonės, kurie geriausiai tą kraštą pažįsta. Tad ir Lietuvos praeities kultūros tyrimo darbas iš karto pasistūmė į priekį tik tada, kada į tą darbą kibo vietiniai mokslininkai. Pirmuosius konkrečius žygius savo krašto kultūros turtams tirti ir rinkti padarė kaip tik atgimstančios Lietuvos vaikai, kaip Dr. V. Kudirką ir kiti. Dr. J. Basanavičius, Dr. J. Šliupą ir kitų lietuvių inteligentų pastangomis 1905 m. Vilniuje įsikūrė Lietuvos Mokslo Draugija, kuri buvo nusistatčiusi labai plačią krašto praeities tyrimo ir senienų rinkimo programą. Į savo eiles susipietusi visą to meto lietuvių inteligentiją, minėtoji draugija toje srityje yra labai daug nuveikusi pati tiesiogiai ir savo santykiams su užsienių mokslininkais. Tos draugijos dėka Vilniuje jau toli prieš pirmąjį pasaulinį karą buvo surinkta daug kultūrinio turto, archyvinės medžiagos, įkurta biblioteka, suorganizuota daug tyrimų ir kitų mokslinių darbų. Savo veikimui ir darbams išpopuliarinti draugija leido savo organą "Lietuvių Tautą".

To paties tikslo tik siauresniu mastu siekė ir tais pačiais metais Vilniuje įkurta Lietuvių Dailės Draugija. Savo rengiamomis parodomis ir lietuvių liaudies meno populiarizavimu minėtoji draugija yra įnešusi didelį indėlį į lietuvių tautos kultūros ugdymą. Čia negalima nepaminti ir to meto mūsų didžiųjų poetų didelio vaidmens savo praeities populiarizavimo darbe. Paminėsime kad ir Maironio pilnus patriotizmo ir savo krašto meilės eilėraščius. Jis savo užnugais eilėraščiais, kaip "Trakų pilis", "Satrija" ir daugeliu kitų, išmokė jaunuojuose ir visą liaudį mylėti savo kraštą ir jos senovės paminklus.

Nors carinėje Rusijoje prieš pirmąjį pasaulinį karą buvo įsisteigę nemažai mokslinių draugijų, kurios buvo pasiryžusios tirti visos imperijos praeitį, tačiau tada nedaug kas tebuvo nuveikta. Mat tų istaigų pats darbas principas buvo klaidingas, nes jieškojo kažkokių brangenybių ir retenybų, ko rimtame tyrimo darbe negali būti. Pagaliau pati rusų valdžia, turėdama aiškų lietuvių tautos rusifikacijos tikslus, veikė visiškai priešingai. Ji tiesiog norėjo išnaikinti bet kuriuos lietuvių tautos praeities dalykus ir politinės laisvės paminklų pėdsakus. Daugelis Lietuvos puikių bažnyčių buvo paversta stačiatikių cerkvėmis, prastatytos ir sužalotos, vienuolynai paversti kareivinėmis ir sandėliais. Negersnėje padėtyje buvo ir seniausi Lietuvos architektūriniai paminklų projektai. Pvz., XVIII amž. gale paties Rusijos caro įsakymu buvo nugriautos Vilniaus gėlinamosios sienos su puikiais vartais, bokštais, puikūs Vilniaus renesansinio stiliaus karališkieji rūmai ir Vilniaus Aukštutinės pilies sienos ir bokštai. Vilniaus, Trakų ir Kauno pilyse buvo įrengti kalėjimai, nuo ko tie paminklai labai daug nukentėjo. Vėliau tos pilyse buvo apieistos, paliktos savo likimui, kaip niekam nereikalingi daiktai. Tokia liūdna padėtis buvo ir su kitais to meto Lietuvos paminklais. Rusų valdžia, valdydama Lietuvą apie 150 metų, buvo jau visai baigianti naikinti lietuvių tautos praeities medžiagines kultūros liekanas. Tuo metu, kada Vakarų Europoje patys šviesiausi protai, žymiausi rašytojai, archeologai, poetai, architektai ir kiti intelektualai tiesiog su pietimu rūpinosi savo praeities liekanų ir paminklų apsauga, globa, rinkimu ir tyrimu, Lietuvoje viešpatavo tiesiog baugi tyluma ir tamsa. Čia viešpatavo caro žandaras, kuriam terpėjo vykdyti aukštosios valdžios pareigūnų, a la Muravjovas valią ir įsakymus.

1918 m. vasario 16 d. atgavusi savo laisvę Lietuvos valstybė šalia kitų skubių ir svarbių valstybės gyvenimo ir aparato organizavimo reikalų tuojau atkreipė savo dėmesį ir į krašto kultūrinio turto apsaugą ir globą. Tam tikslui 1919 m. rugpjūčio 18 d. buvo paskelbtas "Valstybės archeologijos komisijos įstatymas", kuriame nustatyta:

1. Valstybės archeologijos komisijos tikslas yra rinkti, saugoti ir tyrinėti Lietuvos praeities liekanas, susipažinti su surinktomis svetur ir rūpintis gražinti išvežtas svetur.
2. Tam tikslui valstybės archeologijos komisija steigia centro ir vietos archeologijos ir istorijos muziejus ir archyvus, ima į savo žinią visus esamus Lietuvos praeities liekanų rinkinius su nusavinimo teise, turi savo žinioje ir tvarko jų rinkimą visame Lietuvos plote.
3. Valstybės archeologijos komisija yra prie švietimo Ministerijos, kuri nustato jos darbo instrukcijas ir skiria jos narius.

("Laikinosios Vyriausybės žinios" 11 nr., Kaunas 1919 m. rugpjūčio 28 d.).

Po kurio laiko išleistas valstybės archeologijos komisijos taisyklės, kuriose gana plačiai ir išsamiai apibūrinama jos darbo sritis:

1. Valstybės archeologijos komisija, laikydamas savo globoje visus Lietuvoje esančius praeities paminklus ir liekanas, kaip antai: pilikalnius, aukų kalnus, kapinytus, senovės bažnyčias ir rūmus, valstybinį įstaigų ir privačių žmonių archeologines kolekcijas ir archyvus, valstybinius dokumentus ir tt., saugo juos su valstybinės administracijos pagalba nuo sunaikinimo.
2. Valstybės archeologijos komisija ruošia valstybės lėšomis archeologines ekspedicijas, sudaro archeologų, architektų ir dailininkų misijas komisijas senovės rūmams apžiūrėti ir jiems laikyti ir taisyti, skiria revizines archeologijos komisijas Lietuvos archyvam tyrinėti.
3. Valstybės archeologijos komisija nusistato šias darbo sritis: senovės kultūros tyrinėjimas, praeities istoriniai ir iš dalies istoriniai laikai, senovės rūmų architektūros ir dailės tyrinėjimas, senovės valstybinių raštų tyrinėjimas, paleografijos, epigrafijos, stragistikos, numizmatikos, keramikos, glitologijos, metrologijos, etnografijos tyrinėjimai ir švietimo darbų organizavimas.
4. Prie valstybės archeologijos komisijos organizuojami šie muziejai: centrinis Lietuvos archeologijos muziejus, centrinis Lietuvos istorijos mu-

MŪSŲ KELIAS

A. Tyruolis

Toks tolimas ir ilgas buvo mūsų kelias, Ir niaukė rūpestis šviesias akis mums: Kada vėl apkabinsim pakelės berželį, Sugrįždami jam savo dalį išsakysim?

*

Ne taip jau klaidios audros dunda, Ne taip jau lieknos girių pušys lūžta, Kaip raudos klystančių. Nebepabunda Trapi gyvybė, slenkstys namų sudužus.

*

Dėl to tą žemę mes palikom, kad ji nežadėjo Iš mūs mirties gyvybės atžalų išleisti, Bet rugiagėlėm akyse ji mums žydėjo Ir vytyrėlio giesmele neliovė žaisti.

*

Ir buvo dienos trankios, sunkios ir neramios, Ir svetimu dangum, kalnų papėdėm uždarytos Kol pro miglas pro debesies benamiams Išaušo naujo kranto laisvės rytas.

*

Dabar mes širdžiai sakėm: čia nurimki ir pabūki, Po ilgo kelio laisvės saulės tiek čia spindi, Nurimo bangos už tavęs šurpiai įdūkė Ir daugel žvaigždžių susirinko tavo laisvės ginti.

*

Bet, štai, išvydome, koks neramus išklydusiojo kelias, Kaip drobule suvirpa visos dienos susirinke, Kol gal nedaug kas grįš pasveikint to berželio, Kurin sugrįžt reikėjo tiek daug kryželių ir vingių.

iejus ir centrinis Lietuvos istorijos archyvas,

5. Valstybės archeologijos komisija steigia apskrityčių muziejus, siųsima ten daiktus savo nuožūra ir susižino savo darbo tikslu su visomis pašonimis įstaigomis.

("Laikinosios Vyriausybės žinios" 25 nr., 1920 m. kovo 20 d.)

Atsikūrusi Lietuvos valstybė nesigailėjo pastangų ir lėšų savo krašto kultūros turtui saugoti ir globoti. Išleistųjų juridinių aktų pagrindu netrukus įsisteigė Pirmieji laisvosios Lietuvos muziejai, visi Kauno mieste: M. K. Čiurlionio vardo galerija, Kauno miesto muziejus ir Karo muziejus. Ypatingą dėmesį čia tenka atkreipti į Čiurlionio vardo galeriją, kuri buvo įsteigta 1921 m. gruodžio 30 d. su šiais skyriais: tapybos, skulptūros, architektūros, taikomosios dailės ir liaudies kūrybos. Pačią galeriją sudarė šie skyriai: M. K. Čiurlionio paveikslo ir piešiniai, kitų dailininkų kūrinių ir liaudies kūrybos daiktai, Čiurlionio vardo galerijos įstatyme". ("Vyriausybės žinios" 78 nr., 1922 m. sausio 27 d.) jau įvestas nuostatas, draudžias išvežti iš užsienio M. K. Čiurlionio ir kitų mūsų didžiųjų dailininkų kūrinius. 1936 m. spalio 8 d. Lietuvos respublikos prezidentas paskelbė seimo priimtąjį "Vytauto Didžiojo Muziejaus įstatymą" ("Vyriausybės žinios" 555 nr., 1936 m. spalio 22 d.), pagal kurį įsteigti du muziejai: Kultūros Muziejus ir Karo Muziejus. Kultūros Muziejus įsteigtas su šiais skyriais: meno, praeities, istorijos ir etnografijos. Be to minėtame įstatyme įvesti kultūros paminklų apsaugos nuostatai:

1. prižiūrėti Lietuvoje esamus kultūros paminklų muziejus bei rinkinius ir
2. tirti ir, gresiant pavojui sunykti, globoja Lietuvoje esamus paminklus: pilikalnius, senkapius, senovės pastatus ir jų liekanas, bibliotekas, meno kūrinius ir kitus muziejinius daiktus.

Kaip matyti čia jau įvestas ir provincijos muziejų priežiūros nuostatas. Pagaliau 1937 m. liepos 31 d. priimtas "Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus statutas" ("Vyriausybės žinios" 583 nr., 1937 m. liepos 31 d.), kuriame šalia muziejaus vidaus santvarkos nuostatų yra įvesta kultūros paminklų muziejų ir rinkinių priežiūra ir kultūros paminklų globa, apsauga ir tyrimas. Kultūros paminklų muziejų ir rinkinių priežiūrą vykdė Kultūros Muziejaus taryba šiuo būdu:

nustato remiamų muziejų tinklą, sudaro ir pristato švietimo ministrai muziejams pašalpų skyrimo projektus, derina muziejų darbą ir nustato eksponatams rinkti rajonus, nustato taisykles muziejams tvarkyti ir eksponatams laikyti bei saugoti, registruoja kultūros paminklų rinkinius ir rūpinasi jų išsaugojimu. Kultūros paminklų globai, apsaugai ir tyrimui vykdyti numatyta Lietuvos kultūros paminklų konservatorius, kurio darbo sritis minėtame įstatyme nustatyta šitokia: prižiūri ir tikrina nekilnojamyj kultūros paminklų būklę vietoje ir imasi įstatymu leidžiamųjų priemonių jiems apsaugoti, veda nekilnojamyj kultūros paminklų archyvą ir inventorinį sąrašą ir kontakte su Kultūros Muziejaus skyrių vedėjais rūpinasi sudaryti kultūros paminklų apsaugai reikalingų bendradarbių tinklą.

Prieš pat bolševikams okupuojant Lietuvą Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejus buvo paruošęs planus ir išsamius "Kultūros paminklų apsaugos įstatymą", "Įsakymą kultūros paminklams apsaugoti", "Įsakymą kultūros paminklams registruoti" ir "Taisyklės kultūros paminklų apsaugai vykdyti". Nors kai kurie čia minėtųjų teisinių aktų jau buvo svarstyti Lietuvos seime, tačiau priimti jų nebespėta. Jie iš dalies buvo priimti ir paskelbti vadinamosios liaudinės Lietuvos vyriausybės (dar prieš Lietuvai "prisijungiant" prie Tarybinių Respublikų Sąjungos), būtent:

- "Kultūros paminklų apsaugos įstatymas" 1940 m. liepos 20 d.)
- "Vyriausybės žinios" 720 nr., 1940 m. liepos 25 d.),
- "Kultūros paminklams apsaugoti įsakymas" 1940 m. spalio 5 d.,
- Taisyklės kultūros paminklų apsaugai vykdyti" 1940 m. spalio 30 d. ir
- "Kultūros paminklams registruoti įsakymas" 1940 m. spalio 30 d.

Savo turiniu, apimtimi ir dvasia visi šitie įstatymai ir įsakymai nieko bendra neturi su bolševikiniais kultūros paminklų apsaugos, globos ir tyrimo nuostatais.

(Bus daugiau)

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

TIKRIŲ SVETIMYBIŲ RAŠYBA IR TRĄSKRIPCIA

Svetimieji ir tikriniai vardai mūsų raštų ir spaudos kalboje vartojami labai įvairiai. Nepriklausomai Lietuvoj senos, įprastinės tikrinės svetimybės buvo tariamos ir rašomos taip, kaip jos mūsų kalboj jau iš seniau buvo įsigalėjusios, pvz.: Berlynas, Paryžius, Varšuva, Krokuva, Prancūzija, Vysla, Pskovas, Bruselis, Lozana, Tulūza, Miunchenas, Hamburgas, Čikaga ir kt. Kitos, mūsų kasdieninėj kalboj rečiau pasitaikančios tikrinės svetimybės buvo rašomos originaline rašyba, ir prie jų pridėdamos lietuviškos galūnės. Pvz. Draugas rašo: prezidentas Truman vėl atsistojė D. Ache-son pusėje; gen. Eisenhower vyksta į Europą... gavęs iš Chamberlainas, Hermannas, Mussolinis, Schilleris. to atostogų; Hungnam prietilis Bergsonas, Baruchas, Drieschas, dar sumažėjo; New York'o gubernatorius T. Dewey; Moterų

teaubriand'as, Saussure'as ir kt. šalia nekaitomų vardu Hugo, Rousseau, Mirabeau, Daudet, Meillet, Tardieu, Dubois ir kt. Tokio nusistatymo buvo ir visos rašybos reformos komisijos. Bet šių laikų užsieninėj lietuvių spaudos kalboj yra didžiausia netvarka: vienur tikriniai vardai nekaitomi, o kitur jie rašomi originaline rašyba, ir prie jų pridėdamos lietuviškos galūnės. Columbia universiteto prezidentas to atostogų; Hungnam prietilis Bergsonas, Baruchas, Drieschas, dar sumažėjo; New York'o gubernatorius T. Dewey; Moterų

PRAŠOM TALKON

KETURI MĖNESIAI — šių metų spalio, lapkritis, gruodis ir ateinančių metų sausis, skelbiami

DIRVOS PLATINIMO TALKOS LAIKU.

Talkoje dalyvauti kviečiami visi skaitytojai ir kiti tautiečiai, kurie linki, kad Dirva būtų plačiau skaitoma ir stiprėtų savo turiniu.

Vietoj valsių, kurios pagal lietuvių papročius paprastai talkininkams rengiamos, bet kurių šiuo atveju jokiū būdu nebūtų galima surengti, Dirva numato eilę dovanų tiems, kurie per šituos keturis mėnesius pradės prenumeruoti Dirvą ir platintojams, kurie per tą laiką pripirš Dirvai naujų skaitytojų.

Penkiolika dovanų:

Amerikoje gaunamų lietuviškų knygų, pasirinktų dovanų gavėjo, kiekvienam už \$10 vertės (arba \$10 grynais pinigais).

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 250 skaitytojų ir 250 platintojų taškų, tai yra, jei per tą laiką bus gauta ne mažiau kaip 250 naujų metinių prenumeratorių, arba atitinkamas skaičius dalinių prenumeratorių.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$50 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 400 abiejų taškų.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$100 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip po 750 abiejų taškų.

Didžioji dovana — \$150

Ši dovana bus paskirta daugiausiai taškų surinkusiam platintojui, tačiau tik tokiam, kuris bus surinkęs ne mažiau kaip 30 taškų, ir jei per talkos laiką bus išleista bent 1000 platintojų taškų.

Jei du ar daugiau platintojų turėtų po lygiai taškų, tai ši dovana teks vienam iš jų laimėjimo keliu.

Kiekvienas naujas prenumeratorių, kuris užsisakys Dirvą jos platinimo talkos metu, tai yra, nuo 1950 metų spalio mėn. 1 d. iki 1951 m. sausio m. 31 d., gaus po DU TAŠKUS dovanoms laimėti: vieną skaitytojo, kitą platintojo. Kiekvienas taškas bus paliudytas tam tikru ženklu su numeriu.

Kas Dirvą užsisakys per platintoją, tas gaus viš skaitytojo tašką, o platintojo tašką gaus platintojas. Bet platintoju gali būti kiekvienas senas ir naujas skaitytojas, jeigu tik jis prikalbina ką kitą užsiprenumeruoti Dirvą ir atsiųs Dirvai jo prenumeratos mokestį. NORS IR VIENĄ NAUJĄ PRENUMERATORIŲ GAVĘS PLATINTOJAS GALI LAIMĖTI \$10, \$50, arba ir \$100 VERTES DOVANĄ!

Kas talkos metu užsisakys Dirvą ne visiems metams, o tik daliai, tas gaus ir taškų tik atitinkamą dalį: jei mokės tik \$1 (už 13 savaičių), tai gaus tik po ketvirtadalį skaitytojo ir platintojo taško. Jei mokės \$2, gaus po pusę abiejų taškų, o mokėdamas \$3, gaus po tris ketvirtadalius taškų. Jei tam taško numeriui teks dovana, tai ji bus padalinta tarp tų, kurie turės to taško atskiras dalis.

Dovanos bus skirstomos 1951 m. vasario mėn. Smulkiau apie tai bus paskelbta atskirai.

Sąjungos 5-ji kuopa Worcester-ryje ir tt. Dirva, kiek esu pastebėjęs, yra daugiau linkusi kaitomai vartoti tikrines svetimybės, pvz.: Clevelandas ir Pittsburghas buvo sniegu apkrauti; Dirvos numeris buvo išsiųstas Clevelando miesto skaitytojams; Mac Arthuras negalėjo siųsti žvalgybinių lėktuvų; Mac Arthuro įsakymas pradėti puolimą; jie yra atlikę literatūrinės programos New Yorke, Bostone, Waterbury, Hartforde, Worcester-ryje, Cocogaje ir tt. Kiti laikraščiai dar daugiau įvairuoja.

Ir šitoks tikrinių vardu įvairumas pasitaiko ne tik JAV ir kitų kraštų lietuvių spaudos kalboje, — jo nemaža randame ir tarybinės Lietuvos raštų kalboje: Vilnis (Nr. 236) praneša, šalia Tolstojus, Čechovas, Ševčenko ten rašoma ir Rolland, Stendhal, Voltaire, Cervantes. Tos pačios Vilnies korespondentų žodžiais tarant, dabartinėj Lietuvoj vyraujanti "geroka mišrainė", o čionykštė mūsų, amerikiečių lietuvių, spaudoje esąs tiesiog beviltiškas chaosas.

Todėl kyla klausimas: kas darytina šiai nenormalybei pašalinti? Mano nuomone, čia geriausią išeiitį rodo sutartinis buvusių rašybos reformų komisijų nusistatymas — tikrines svetimybes kiek galint daugiau kaitomai vartoti, t. y. šalia Berlynas, Paryžius, Varšuva, Krokuva ir kt. visų pirma rašyti Hermannas, Spechtas, Drieschas, Dieselis, Schilleris, Mussolinis, Torricellis, Bergsonas, Rolandas, Baruchas, Chamberlainas, Baconas, Dickensas, Gloucesteris, Greenwichas, Quebecas, Greenwoodas, Brooklynas, Liverpoolis, Trumanas, Achesonas, Mac Arthuras šalia Saussure'as, Voltaire'as Chateaubriand'as Cambridge'as, Blasco - Ibanezas, bet Dumas, Hugo, Rousseau ir kt. Šitaip rašydam, mes vienu metu nušaukime du kiškus: paliekame tikrinių svetimybių originalinę rašybą ir, pridėdami lietuviškas galūnes, ją prideriname prie kaitomos lietuvių kalbos sistemos, bent daugeliu atveju; tarimo reikalas čia, žinoma, paliekamas kiekvieno rašytojo ar skaitytojo nuožūrai.

Visai kas kita yra, jeigu mes norime tikrines svetimybes iš-tisai transkribuoti: tuomet turime eiti ligšioliniu įprastiniu keliu, t. y. rašyti ir tarti taip, kaip daugelio nepriklausomų Lietuvoj buvo įprasta daryti, daugiausia sekant kaimyninėmis slavų kalbomis, arba kiek galint daugiau priderinti jų transkripciją (perrašą) prie originalų. Pvz. JAV lietuvis sportininkas Sharkey prieškarinėj nepriklausomos Lietuvos spaudos kalboje daugelio buvo vadinamas Šarkėjus arba net Šarkiejus, bet tai yra niekuo nepateisinamas dalykas: viena, angliškai Sharkey yra tariamas Šarki, ir JAV lietuvių jį iš to tarimo daugiausia yra linkę vadinti Šarkiu, ne Šarkėjum ar Šarkiejum; antra, lyg tyčiomis vienas Lietuvos ežeras yra taip pat vadinamas Šarkis; taigi yra visiškai pamatuota šį mūsų garsųj sportininką vadinti tiesiog Šarkiu, o ne pravardžiuoti kaip nors Šarkėjum arba Šarkiejum. Visai panaši istorija yra su Australijos miestu Sidney, kuris angliškai tariamas Sidni: transkribuojant lietuviškais rašmenimis, jis rašytinas (ir tartinas) Sidnis, ne Sidnėjus arba Sidniejus. Tos pat rūšies yra dar Dewey, Huxley, Stanley ir kt.: pagal anglišką (apytikrių) tarimą džiui, haksli, stenli lietuviškai jie tartinai ir rašytini Djuis (Djūjis), Haks-lis, Stenlis, Airių vyskupas ir filosofas Berkeley galėtų būti iš amerikoniško tarimo vadina-

(Perkelta i 5-tą pusl.)

AR AŠ TURIU LIKTI LIETUVIŲ?

PAKLAUSIMAS

(Iš Laiškų Lietuviams, 1950 m. spalio mėnesio (9) nr., 123-6 p.)

Tėve Bružike,

Man teko kalbėti su viena sesele vienuole, kuri pilna entuziazmo pasakojo apie Tamstos pamokslą lietuvių klausimu. Man šis dalykas yra labai neaiškus, todėl iš anksto atsiprašau, kad gal nesutiksiu su kai kuriomis Tamstos mintimis. Man atrodo, kad Jūs, Tėve, klystate, taip smarkiai gindamas lietuvių, bet net per pamokslą ir ją beveik lygiagrečiai statydami su katalikų. Jūs Dievo vardu, sako, šaukėte, kad nevalia atsisakyti savo tautos, net ir ilgą laiką gyvenant kitur. Aš su tuo negaliu sutikti, dėl to prašyčiau man paaiškinti šį klausimą. Nekantaudamas laukiau atsakymo.

ATSAKYMAS

(Iš ten pat)

Brangusis,

Tamstos atvirumas mane žavėta, o tas troškimas išsiaiškinti lietuvių klausimą — dar labiau. Turiu pasisakyti, kad nesusitikiu su Jūsų mintimis, tai yra toks, kuris tik savo tautą girtų, aukštintų, o kitas tautas smerktų, jas niekintų ir jų nekentų. Tai būtų ne tik nežmoniška ir negraži, bet būtų ir nekrikščioniška, būtų nuodėmė. Dėl to aš smerkiu išpuštą nacionalizmą, kurį Hitleris ne tik teorijoj ("Mein Kampf"), bet ir praktikoje vykdė. Jo supratimu, tik vokiečių tauta turi teisę gyventi ir plėstis, o kitos tautos turi tautai arba žūti. Dar labiau yra smerktinas kruvinasis Stalinio, tautų naikintojo, elgesys. Amerikai drauge su UN kovoja už tautų laisvę. Dėl to ir mes, gyvenant Amerikoje, šioje didžiausioje įvairių tautų šeimoje, pripažinkime ir ginkime kiekvienos tautos garbę ir teises. Tegul lenkai pasilieka lenkais, airiai airiais, italai italais, indijonai indijonais, negrai negrais, kaip ir lietuviai turi pasilikti lietuviais. Kaip kiekvienas žmogus turi įgimtą teisę gyventi, taip ir kiekviena tauta. Penktasis Dievo įsakymas draudžia žudyti ne tik atskirus žmones, bet ir tautas. Visas tautas reikia lygiai vertinti, jas pripažinti ir gerbti.

Krikščionybės ir katalikybės nestatų lygiagrečiai su tautybe, nes tai yra du skirtingi dalykai. Katalikybė, Kristaus atneštas mokslas, yra visoms tautoms ta pati, nesikeičianti. Ji turi apimti visas tautas, visas kalbas, visas rases ir šalis. Čia nėra nė mažiausio skirtumo tarp lietuvių, airių, lenkų, rusų ar vokiečių. Visi yra lygūs katalikai.

"Nėra skirtumo tarp žydo ir graiko, juk tas pats yra visų Viešpats", sako šv. Povilas (Rom. 10, 12). O kitoje vietoj dar aiškiau pabrėžia, sakdamas: "Nes tikėjimui ir Jėzų Kristų jūs visi esate Dievo vaikai. Čia nebėra nei žydo nei graiko, nebėra nei vergo nei laisvojo, nebėra nei vyriško nei moteriško, nes jūs visi esate viena Kristuje Jėzuje" (Gal. 3, 26-28). Dėl to tikybinių klausimų nereikia maišyti su tautiniais. Kaip siela, nors pripildo kūną, bet skiriasi nuo kūno savo esme ir verte, taip ir tikėtinis pripildo tautą ir tautas ir jas jungia į vieną dievišką šeimą. Tikėjimas turi savo teises, o tautybė savo. Negalima nei vieno nei antro naikinti ar griauti. Dievas nori, kad kiekviena tauta sau įgimtą būdą garbintų Dievą. "Garbinkite Viešpatį visos tautos", sako psalmistas (Ps. 116).

Dievas labai mėgsta įvairumą, nes "varietas delectat", sa-

Neretai tenka sutikti nuomonę, anot kurių tarp lietuvių tautininkų ir katalikų srovės esąs tas pagrindinis skirtumas, kad tautininkai esą šovinizistai, o katalikai — internacionalistai, pirmieji teimant vien tik tautiškumą ir daugiau nieko, antrieji tik katalikybę ir daugiau nieko...

Aišku, tokios nuomonės yra grynas nesupratimas. Ne čia yra tarp tautininkų ir katalikų skirtumas. Kaip vieną iš įrodymų, kad tikrai ne čia, pakartojame iš 1950 metų spalio mėnesio "Laiškų Lietuviams" tėvo J. Bružiko, kunigo, jėzuito, atsakymą į tūlo tautiečio paklausimą, ar jis tikrai privalo stengtis likti lietuviu, net ir ilgą laiką svetur gyvendamas.

Šis atsakymas, kiek jis liečia išskeltąjį klausimą, savo išvadose gali būti be jokių svyravimų pasirašytas ir kiekvieno tautininko, jei jis būtų ir ne katalikas ar visai netikęs. Jis gali būti pasirašytas ne tik to daly, kur įrodoma, jog lietuviui privalo likti lietuviu, bet taip pat ir toje dalyje, kur smerkiamas šovinizmas, kur smerkiamas tik savos tauty-

ko šv. Augustinas. Tik pažvelk į gamtą, pažvelk į augalų ir gyvulių pasaulį, pamatysi, koks ten įvairumas! Kiekvienas ten kitokiu būdu ir kitokia "kalba" skelbia Dievo didybę. Jo išminčių ir gerumą.

Dievas nori, kad ir žmonės susikirstytų tautomis ir sukurkų jdomią ir margą žmonių giminę, kuri įvairiais būdais ir įvairiomis kalbomis garbintų Dievą, visų tautų bendrąjį Tėvą. Lyg tas sodas pripildytas įvairių medžių ir įvairiaspalvių gėlių, žmonija skirstosi į įvairias rases ir tautas su skirtingomis kalbomis, skirtingais papročiais ir skirtingais gyvenimo būdais.

TO NORI DIEVAS

Be abejo! Tik pažvelkime į šventąjį Raštą. Ten rasime daugybę įrodymų, kaip Dievas gina tautos egzistenciją. Paimkime, pavyzdžiui, žydų tautą. Kiek Dievas ja rūpinosi, gynė nuo priešių, matydami ją egiptiečių pavergtą, davė jai didį vadą Moze, per kurį darė didžiausius stebuklus, pervedamas juos per Raudonąją jūrą ir maitindamas tyruose manna. Dievas draudė žydams maišytis su svetimtaučiais vedybose ir už tai ne kartą skaudžiai juos baudė.

Žydai, paties Dievo per pranašus mokomi, taip pamilo savąją tautą, kad jiems esant Babilono vergijoje, visi verkė, dūbilo ir aimanavo, pridėję galvas prie mūro sienų. Kai vietiniai gyventojai prašydavo, kad žydai ką nors jiems padainuotų ar pašoktų, jie su didžiausiu skausmu ir širdgėla atsakydavo, kad to negali padaryti, kol yra vergijoje. O šv. Dvasios įkvėptas psalmistas perduoda tas aimanas 136 psalmėje šiais žodžiais: "Prie Babelės upių mes sėdėjome ir verkėme, kai atsimindavome Sioną. Ant ano krašto gluosnių mes pakabinome savo arpas. Tie, kurie buvo mūsų išvadę, reikalavo iš mūsų giesmių ir kurie mus užgaudavo, reikalavo linksmumo: "Pagiedokite mums iš Siono giesmių!" Kaipgi mes giedosime Viešpaties giesmę svetimojo šaly? Jei užmiršiu tave Jeruzale, tebūnie užmiršta mano dėsni! Tepriklimo mano liežuvis prie gomurio, jei aš neminėsiu tavęs, jei nestatysiu Jeruzalės aukščiausiųjų kiekvieną mano linksmumą." Taigi, matome, kaip griežtai yra pabrėžtas šventame Rašte

bės garbinimas, kitas žemiškas lieka lenku, airis airiu ir tt. — tai visada buvo lietuvių tautininkų pažiūra, lygiai Lietuvoje, lygiai Amerikoje ar kur kitur.

Skirtumas tarp tautininkų ir katalikų srovių pažiūros yra kur kitur, ne pažiūroje į tautiškumą. Apie tai turėtų būti atskira kalba.

Tačiau reikia pastebėti, kad ir šioje srityje kartais praktikoje skirtumas juntamas, nes ne visi tie, kurie veikia katalikybės vardu, pakartoja, — ne visi praktikoje laikosi tokių dėsnių, kokius skelbia savo pareiškime tėvas J. Bružikas. Štai jis sako, jog net neįsivaizduoja, kaip tai gali būti, kad lietuviai kunigai ir lietuvių vienuolės galėtų kovoti prieš lietuvių ir prieš lietuvių kalbą. O yra faktų, kaip neseniai iškilusių viešumon, kurie rodo, kad taip būna. Ir reikia pridėti, kad dabartiniu metu plačiai minimas Clevelando šv. Jurgio parapijos pavyzdys, deja, nėra vienintelis.

Tą patį galima pasakyti ir apie bendrą Katalikų Bažnyčios administracijos praktiką

prisirėšimas prie savo tėvynės, kaip gražiai yra kalbama apie jos meilę.

TAIP MOKO KRISTUS

Mūsų Išganytojas nenukrito kur nors staiga iš Dangaus, ne atvyko kur nors iš tyry, bet gimė iš motinos, kaip gimsta visi žmonės. Jo motina buvo žydė, todėl ir Kristus visuomet save žydų laikė. Jis savo žodžiais, darbais ir pavyzdžiu visur ir visuomet rodė savo tėvynės meilę. Kartą Jis meldėsi Alyvų kalne. Po kojomis gulėjo didžiulis Jeruzalės miestas, kurs, saulės apšviestas, atrodė labai gražus ir didingas. Kristus, pagavojęs apie šio miesto ateitį, apsiplėjęs asaromis. Jis verkė, Jam buvo gaila savo miesto: "Nes ateis tau dienų, kad priešai apves tavo pylimus, apguls tave, suspaus tave ir tavo vaikus, kurie yra tavieje, ir nepalik akmens ant akmens, nes tu nepažinai savo aplankymo meto" (Luko 19, 41-44).

Visi žinojo, kad Kristus yra žydas, nes Jis savo tautybės niekad neslėpė. Kartą moteriškė prie šulinio, kai Jis paprašė gerti, atsakė: "Kaip tu, būdamas žydas, prašai gerti manęs samarijetės. Juk žydai nebendrauja su samarijetėmis" (Jono 4, 9).

O štai kitoj vietoj dar labiau paaikšėja Kristaus prisirišimas prie savo tautos. Moteris kanabono artinosi prie Kristaus, nošėdama, kad jis pagydytų jos dukterį. Bet Kristus atsako: "Aš esu siųstas tik pas praužvusias Izraelio namų avis" (t. y. pas žydus). Bet kai moteriškė dar labiau maldavo, tada Kristus atsakė, kad negera imti vaikų duoną ir mesti šunims. Moteriškė vis dėlto nenusileidžiant ir dar labiau prašant, Kristus jos išklausė ir pagydo dukterį. Ir iš šio Kristaus pavyzdžio matome, kad pirmiausia turime rūpintis savo tautiečiais, o tik po to kitais. Kristus aiškiai rodo, kad turime mylėti tautą, iš kurios esame kilę.

TAIP ELGIASI BAŽNYČIA

Amžiais Bažnyčia gynė ir dabar tebegina ir tebegloboja tautas. Kiekvienai tautai ji skelbia savus šventuosius ir skiria tautų globėjus. Neseniai Popiežius ir mums paskyrė globėjų tautietį šv. Kazimierą. Prancūzija didžiūojasi savo grynai tautiška šventąja Joana Arkie-

ir praeityje, įvairiuose kraštuose ir įvairiais laikais.

Tėvas J. Bružikas konkrečiais pavyzdžiais įrodo, kad taip, kaip jis sako, moko ir pats Kristus ir taip elgiasi Bažnyčia. Bet dėl Bažnyčios, tiksliau kalbant — jos administracijos elgesio šioje srityje, perdrąsą būtų taip griežtai tvirtinti, nes galima priskačiuoti labai daug ir priešinga rodančių pavyzdžių...

Vis dėlto turime pripažinti, kad Tėvo J. Bružiko skelbiamos mintys yra visai nuosekliai pagrįstos tikėjimo mokslu ir galime tik linkėti, kad katalikų bažnyčios administracija visur ir visada tokiomis mintimis ir tokiu dvasia vadovautųsi. Tada šioje srityje netektų kalbėti apie pažiūros skirtumą tarp lietuvių tautininkų ir katalikų srovių. Tai žinoma neliečia kitų visuomeninio gyvenimo sričių, kuriose tie skirtumai neišvengiami ir natūralūs. Tai pažiūrų ir praktinių religijos ir dvasininkijos vaidmenį visuomenio, tautinio bei valstybinio gyvenimo srityse. Bet tai, kaip minėta, yra atskira tema. Šiuo atveju susipažinkime su minėtu paklausimu ir atsakymu.

te, kurią pats Dievas šaukė ginti savo šalį nuo priešių. Be gindama šalį, ji patenkia ir anglų nelaisvę ir miršta sudeginta ant laužo. Bažnyčia, ją paskelbdama šventąja, parodė, kad tėvynės meilė yra didelė dorybė, už kurią mirti yra šventas, herojiškas darbas. Taigi, ir kareiviai ir mūsų partizanai, kurie lieja kraują gindami tėvynę, yra ne tik tautos, bet ir Bažnyčios karžygiai.

Tautą niekinti, jos išsižadėti yra prieš ketvirtąjį Dievo įsakymą, nes tokie būdu išsižadama ir tėvų kraujo, kurie ji iš apšviestas, atrodė labai gražus ir didingas. Visos tautos tokiems atsimetėliams turi jau įsisenėjusį pavadinimą: išgama.

Lietuviai! Neišsiginčykime savo tautos, kad nesusilauktume čia ant žemės ir po mirties to bausias pasmerkimo, ypač dabar, kai mūsų tautiečiai ten Lietuvoje kencia už Bažnyčią ir Tėvynę tokius baisius persekiojimus, aplaistydami savo žemę kankinių krauju. Ką jie mums, susitikę Dievo teisme, pasakys, jeigu mes ne tik nemylėjome savo tautos, bet dėl žemiškų patogumų jos išsižadėjome, lyg Ezavas savo tėvonystės už sriubos lėkštę.

ISSAUGOKIME SAVO KALBĄ

Kai kurios tautos, pavyzdžiui žydai, net ir pamiršusios savo kalbą, nenustojta tautybės ir ją išlaiko per šimtmečius. Su lietuviu taip nėra. Iš praktikos matome, kad jie, užmirę savo kalbą, užmiršta tuoj ir tautybę. Kalba yra geriausia priemonė išlaikyti tautybę, todėl turime ją visomis jėgomis saugoti. Turime išmokyti ir vietinę kalbą, bet jokių būdu negalime pamiršti savosios. Juk mūsų kalba yra tokia graži, skambi, turtinga žodžiais ir išreiškimais. Pasiskaityk Baranausko "Anykščių šilę" arba Donelaičio "Metus", pamatysi, kaip gražiai lietuvių kalba galima išreikšti mintis ir aprašyti vaizdus. Didžiulius pasaulio universitetai turi lietuvių kalbos katedras, nes lietuvių kalba yra seniausia Europos kalba, būdama gimininga su sanskritu kalba. Daugelis žymiausių filologų vadina mūsų kalbą Europos kalbų motina.

Baisiai yra skaudu, kai matai, kad patys lietuviai šią kalbą niekina ir griaua, o mūsų protėviai ir lietuviškos mamytės

kartu su knygnešiais ją saugojo ir gynė nuo žiauriųjų rusų žandarų, ne vienas patekdamas į Sibiro kalėjimus.

Neseniai "Laiškų Lietuviams" redakcijai vienas skaitytojas iš Anglijos atsiuntė laišką, klausdamas, ar tiesa, kad Amerikoje kunigai ir vienuolės kovoja prieš lietuvių ir prieš lietuvių kalbą. Mes visiškai nesuprantame, kaip tai galėtų būti tiesa. Kaipgi lietuviai kunigai ir lietuvių vienuolės galėtų kovoti prieš lietuvių ir prieš savo kalbą? Juk seselės vienuolės, lyg tos vaidilutės, yra pašauktos į lietuvių parapijų mokyklas kurti lietuvišką ugnelę ir saugoti ją, kad neužgestų. Lietuvių parapijų ir lietuvių vienuolėnų įsteigėjai, rinkdami sunkiai uždirbtus savo tautiečių centus, nieko kito negalvojo, kaip tik pastatyti tuos lietuvių židinius, kad jie suburtų visas lietuviškas jėgas į kovą prieš nutautėjimą. Argi galėtų kas nors ramia sąžine eiti prieš šitą steigėjų mintį? Argi galėtų jis plauti tą šaką, ant kurios jis pats sėdi?

Klebonai kaip tik norėjo turėti savo parapijos lietuves seses, kad jos padėtų gelbėti žūstantį lietuvišką jaunimą. Jeigu to gelbėjimo nereikėtų, jie galėtų pasikviesti svetimtautes seses. Taip pat ir lietuvaitės galėtų stoti į kitus vienuolynus. Kam reikėtų tų lietuvių? Dėl to mes visiškai nesuprantame, kaip galėtų tie asmenys kovoti prieš savo tautą, kai jų vadas ir sužadėtinis Kristus verkė savo tautos ir už ją aukojosi, duodamas aiškų pavyzdį visiems savo sekėjams.

PAGALVOKIME IR APIE ATEITĮ

Dievas išgelbėjo Noės šeimą, kad po pasaulinio tvano vėl prisidėtų žmonija. Panašiai ir dabar Amerika, Anglija, Australija yra lyg tie didžiuliai laivai, kurie gelbsti tautų šeimas, iš kurių vėl turės atgimti bolševikų išnaikintos tautos.

Po komunizmo tvano, kai atsidarys durys grįžti į Tėvynę, tai ne tik tremtiniai, bet ir čia gimę, ypač seselės ir kunigai, bus labai prašomi grįžti į Lietuvą ir ten atnaujinti visą sugriautą gyvenimą. Jeigu kas ir pareis gyvas iš Sibiro, tai jis bus išvaręs, be sveikatos. Kunigų nebus, seselių nebus, intelligentų nebus. Tad kas dirbs Tėvynės atstatymo darbą? Be abejo, tik mes, išlikę gyvi už Tėvynės ribų.

Mums gal reikės net už dešimtį žmonių atlikti darbą. Lengvas jis nebus, taigi, ruoškimės jau dabar. Mokykimės kalbos, tautiškiškai auklėkimės, kad išmušus laisvės valandą, tuoj galėtume pradėti Tėvynės atstatymo darbą.

Jūsų J. Bružikas, S. J.

DETROITIEČIAI LAUKIA SVEČIŲ IŠ CLEVELANDO

Pamatę Dirvoj skelbimus, kad "Clevelandas rengiasi į Detroitą", detroitiečiai susidomėjo. Susidomėjo ne tik pačiu vakaru bei jame numatomu vaidinimu, bet taip pat ir tuo — kas tiki atvyksta, ar nėra jų tarpe senai bemaitytų pažįstamų.

Tų susidomėjusių prašomi, skelbiame sąrašą visų vaidinimo dalyvių bei jų talkininkų. Vaidinimo režisiorius ir dekoratorius — Petras Maželis, ypač

Kasselio stovykloje gyvenusiems gerai pažįstamas teatro nenuoramas, dabar "Rūtos" Jaunimo Teatro vadovas Clevelande.

Vaidina:

Motina — E. Rastienė
Tėvas — K. Cicėnas
Duktė — R. Brazilevičiūtė
Žentas — P. Maželis
Draugas — J. Gražulis
Artistė — V. Morkūnienė
Direktorius — A. Liutkus
Sužadėtinis — A. Dumbrys
Tarnaitė — J. Pėterienė
Tarnas — R. Korsakas

Kiti dalyviai: sufleris K. Sakalienė, scenos technikas — J. Salasevičius, šviesų tvarkytojai — Pėteris ir A. Tallat-Kelpša.

Vaidinama trijų veiksmų komedija "Moterims neišimeluos". Vaidinimas bus sekmadienį, sausio 28 dieną, 4 val. p. p., Armėnų bendruomenės svetainėje, 1345 Oakman Blvd. ten pat, kur rudenį buvo Radijo Klubo koncertas.

Girdėti, kad netrukus vaidinimo režisierius P. Maželis ir scenos technikas J. Salasevičius iš anksto rengiasi apsilankyti Detrote ir susipažinti su salėje esamais scenos įrengimais, kad galėtų atitinkamai priderinti dekoracijas, kurios irgi bus nugabentos iš Clevelando.

METINIS Detrote Tremt. D-jos susirinkimas šaukiamas sekmadienį, 1951 m. sausio 7 dieną, 12:30 val. buv. Lietuvių svetainėje, Vernon Hwy, prie 25-tos gatvės. Kviečiami būtinai dalyvauti visi Detrote ir apylinkėse gyvenę lietuviai tremtiniai.

SVETIMYBIŲ RASYBA

(Atkelta iš 4-to pusl.)

mas Berklis, o iš angliško (britiško) Berklis; pvz. Websterio "New collegiate dictionary" aiškiai nurodo, kad er žodyje Berkeley britiška tirtina kaip ar žodžiuose arm, far (t. y. am, fa su ilgą a). Vadinasi, Berkeley britišku tarimu niekuo nesiskiria nuo clerk: amerikiečiai dvi-balsį er čia taria panašiai kaip er žodžiuose her, fern arba ur žodžiuose urn, furl, o britai tą patį dvibalsį taria kaip ilgą a: klak.

Nenorėdamas daugiau išplėsti savo straipsnio, noriu čia dar pasvarstyti ispanų rašytojo Cervantes pavadėdės rašymą, kuris neseniai buvo grubiai puolamas vieno Naujųjų recenzento. Visų pirma tenka pastebėti, kad prieškariniuose mūsų pasaulinės literatūros vadovėliuose ir mokyklinėje kalboje šis rašytojas lietuviškai daugiausia buvo vadinamas Servantė, ne Servante. Ir toks rašymas nėra vienintelis. Pvz. lot. Moses (Moyses), per sen. graikų Moise (Moyses): kilęs iš hebrajų Moše, kaikuriuose V. Europos kalbose turi išlaikę galūninį s, pvz. anglų Moses (tariamas: mo:ziz, -zis). Bet prancūzų kalboje tas pat žodis jau nebeturi galūninio s: Moise (i tariamas skirtingai ir žymimas dviem taškais viršuje) arba Moschė. Mūsų tikybinėje kalboje Moze taip pat vartojamas be galūninio s. Kitais atvejais pirmąsias galūnes es mūsų kalboje yra paversta i - as arba - is, pvz. sen. graikų Archimede:s (čia dvitaškiu žymimas ilgą e), Aristide:s, Aristotele:s yra mūsų kalboje paversti į Archimedas, Aristidas, bet Aristotele, Periklis... Anglų kalboje randame Archimedes, Aristides, bet Aristotle, Prancūzai rašo: Archimede, Aristide, Aristote ir tt. Taigi įvairios kalbos su pirmąsias galūnes elgiai gana įvairiai: tą pat darome ir mes. Taigi rašydami Cervantes be galūninio s, mes nesielgiame kažkaip ypatingai: mūsų Servantė niekuo nesiskiria nuo Moze!

MANO TALKA DIRVAI

Užrašau dvi Dirvas dviems naujakurių šeimoms, kaip kalbėdėdovą. Viena šeima gyvena Rochester, N. Y., antra čia, Dayton. Iš patyrimo žinau, kad naujakuriai labai įvertina gerus laikraščius, tik dar ne visi išsigali tuojau juos užsisakyti. Tad mūsų, senųjų amerikiečių lietuvių pareiga yra dabar pradžioje užsakyti jiems laikraščius, kad turėtų progos su jais susipažinti. Taip darydami atliksime prakilnų kultūrinį darbą.

J. A. Urbonas,
Dayton, Ohio.

ANGLŲ KALBOS

neįmanoma išmokyti be vadovėlių ir žodynų.

Didžiausias šios rūšies literatūros pasirinkimas yra Lietuvių Spaudos Centre "Gabijoje"

V. PETERAITIS, Mažasis lietuvišką anglų kalbos žodyną, su tar-timi, 418 psl., daugiau kaip 12,000 žodžių. Kaina \$2.00
V. PETERAITIS, Didysis lietuvišką anglų kalbos žodyną, daugiau kaip 30,000 žodžių, 580 psl., didelio formato. Kaina \$5.00
A. HERLITAS, Angliškai lietuvišką žodyną, 400 psl. Kaina \$3.00
A. LALIS, Lietuviškai anglų ir angliškai lietuvišką žodyną, 2 tomai kartu Kaina \$14.00
J. KUKANAUSKA, Anglų kalbos gramatika lietuviams, 192 psl., Kaina \$2.00
V. MINKUNAUS, Anglų kalbos skaitmeniai, 184 psl. Kaina \$1.20
Anglų kalbos mokytojas, 174 psl. Kaina \$2.00

Su užsakymu, pridėdant po 15 centų smulkiais pašto ženklais persiuntimui, siųsti kartu ir pinigus, čekius ar Money Order, adresuotus:

GABIJA
340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

IR AUSTRALIJA TURI SAVO RŪPESČIU

Australijoje tai yra labai aktualios temos. Jos yra aktualios tiek australams, tiek imigrantams, nes vieniems tai sudaro gal net gyvybinį ateities klausimą, o antriems tai yra opus, dažnai net skaudus dabarties klausimas.

Visi žino, kad Australija yra rečiausiai gyvenamas žemynas (kontinentas), tačiau sausa statistika nedaro to įspūdžio, kaip realybė. Šio rašinio autorius matytis tirsčiausios gyvenamos Australijos srities, Victoria ir New South Wales valstybėse, europiečiui sukulia nepaprastai stiprų tuštumos — vakumo įspūdį. Kelionėje per daugelį mylių matomi žmogaus beveik nepalieti plotai, kurie, sprendžiant iš gamtos, yra žmogui gyventi tinkami. Netenka net kalbėti apie mažiau derlingas sritis — ten dešimtimis ir šimtais mylių nėra žmonių.

Australai visa tai mato. Jie mato ir tai, kad už poros tūkstančių mylių yra savo gyventojų nebesutalpinanti Indonezija, dar kiek toliau šimtai milijonų indų, o iš ten netoli ir Kinija bei Japonija, kurių badaujantieji milijonai sudaro derlingą dirvą komunistų sėjamai neapdyktai ir nepasitenkinimui. Australai mato, kad ateina laikas, kada Australija atsistos akis į akį su milijonais aziatų — prie Australijos krantų. Jie mato ir tai, kad jie neįstengia vien savo jėgomis išnaudoti savo žemyno išteklių, dabar reikalingų gyventi, o ateityje — pavojams atremti. Nors australų šeimos daugumoje ir gausios, bet natūralaus prieauglio neužtenka. Išeitį iš šios padėties Australai mato imigracijoje.

Australai mato, kad Amerika turi tam tikrų sunkumų, kylančių iš didelio spalvotųjų skaičiaus. Todėl visos partijos laikosi vadinamosios "White Australia policy" — nebaltojos rasės imigrantai apsigyvenimui neįsileidžiami. Netenka aiškinti, tai taip pat erzina spalvotuosius kamynus.

Australams belieka visomis priemonėmis skatinti baltųjų imigraciją. Būdami "britiškesni už britus", norėdami išlaikyti britiškąjį Australijos pobūdį, australai stengiasi pritraukti

Dėl imigracijos ir asimiliacijos

Rašo P. Mantvydas

galimai daugiau britų imigrantų. Tačiau į Australiją važiuoja daug mažiau britų, kaip to norėtų australai. Britai nepatenkinti Australijos sąlygomis dėl daugelio priežasčių, daugiausia dėl sunkumų gauti pastogę. Į australus jie dažnai žiūri su tam tikra panika, kaip į žemesnius. Daug australų už tai nemėgsta britų.

Negalėdami pritraukti pakankamai britų, australai ieško imigrantų kitur. Svarbiausias šaltinis yra DP "ištekliai". Imigracija į Australiją dar vyksta iš valstybių, turinčių gyventojų perteklių: Olandijos, Italijos, Graikijos, Maltos. Dabar vyriausybė nutarė įsileisti imigrantus ir iš Vakarų Vokietijos gyventojų vokiečių pabėgėlių tarpo, nors tam tikra dalis australų tam ir priešingi.

Australai suvaidina imigracijos pagalbos sukurto panašią pabėgę, kaip JAV, kurios susikūrė imigrantų iš Europos energija. Tačiau australai pabrėžia, kad jie "nekartos Amerikos klaidų" — neleis imigrantams išlaikyti savo tautybę, juos ko greičiausiai nutautindami, asimiliuodami.

Klaidas daryti žmogiška. "Nekartodami Amerikos klaidų", australai padaro australiškąją, dėl kurios tenka suabejoti jų imigracinės politikos pasisekimu.

Dabartinius imigrantus į Australiją tenka skirstyti dviem grupėmis: vienai atvyko Australijon dėl gyventojų pertekliaus, ar kitų nepalankių ekonominių priežasčių, negalėdami pragyventi savo kilmės kraštuose, kitai pasitraukė iš savo krašto dėl priešio okupacijos, gresiant persekiojimams. Daugelis imigrantų vyko į JAV dėl tų pačių priežasčių, bet rado ten salvas, kurios skyrėsi nuo dabartinių sąlygų Australijoje.

Dėl ekonominių sąlygų emigruoja į Australiją, paprastai vyksta jau nusistatę čia likti. Daugeliu atvejų jie atvyksta daugiau ar mažiau savo lėšomis, turėdami didesnį ar mažesnę ka-

pitalą, ir tuo būdami laisvi nuo kurių nors didesnių įsipareigojimų Australijai. Iki priima Australijos pilietybę, jie yra saugomi savo kraštų diplomatinė ir konsulinė atstovų.

Sunkumai pragyventi savo krašte būna gerokai atbukinę tautinę samonę. Atvykę savo lėšomis šie imigrantai turi laisvę imtis savo specialybės darbo, o jei ir ne savo specialybės, tai bet kurio kito, nes Australijoje nepaprastai darbo rankų stoka visose gyvenimo srityse. Atsivežamas kapitalas leidžia greičiau "atsistoti ant kojų": įsigyti Australijos tautiškumą, įsigyti Australijos pilietinę teisę. Šie imigrantai laisvai buriasi į savo tautines organizacijas, klubus, leidžia savo spaudą. Dėl to viso tokie imigrantai Australijoje netrukus pasijunta nebologai ir turi neblogas ekonomines perspektyvas.

Skirtingose sąlygose atsiduria antrosios grupės imigrantai. Tai yra daugiausia politiniai pabėgėliai, turį jautrią tautinę samonę, geri patriotai, kuriems kaip tik dėl to grėsė pavojus savo krašte iš okupantų pusės. Daugeliu atvejų savo įsitikinimus jie yra sutvirtinę aktyviai kovodami su okupantais ar kentėdami persekiojimus dėl tų įsitikinimų. Jų tarpe yra nemaža žmonių, turinčių profesinio patyrimo. Tačiau visi šie imigrantai neturi kapitalo ir savo kraštų teisinės apsaugos. Australijon jie vyksta IRO lėšomis ir... Australijos patiektomis sąlygomis. DP, kuriems įgriso "rūdyti" DP stovyklose nesaugioje Europoje, sutinka beveik su visomis sąlygomis, sau tikėdamiesi tik normaliosio gyvenimo, deja, negaudami jokių tam garantijų.

Pereinamojoje stovykloje pas Australijos atstovą DP pasirašo priimamas jo į Australiją įsileidimo sąlygas: dvejus metus dirbti valdžios skiriamą darbą ir kad sutinka gyventi atskirai nuo šeimos.

Australijon atvykus darbinieji imigrantai greit skirstomi į darbovietes. Skirsto Employment Office, kuriame imigrantai, tiesa, apklausinėjami apie sugebėjimus dirbti, bet į specialybę labai retai atsižvelgiama. Paprastai visi — ūkininkai, darbininkai, amatininkai, inžinieriai, gydytojai ir visokie kitokie vienodai skiriami dirbti prie užtvankų statybos, kasti vanden-tiekio ar kanalizacijos griovius, dirbti prie geležinkelio ar kelių tiesimo, kirsti cukrines nendres. Kai kurie, individualiai susitarsu su fermeriais, išleidžiami dirbti į farmas. Gerai moką anglų kalbą retkarčiais patenka į imigrantų stovyklų personalą, gydytojai paskiriami vyresniaisiais sanitariais ir australu lionėmis. Kur dirba tik sanitarių teisėmis. Ten jiems nurodomas davinėja ir jų darbą kontroliuoja australų seserys. Beje, Australijoje yra nepaprastai gydytojų stoka...

Tuo tarpu šeimos apgyvendinamos vadinamose "holding centruose", šeimu stovyklose visos tautybės mišriai. Nors tu stovyklų steigama vis daugiau, tačiau jų toli gražu nepakanka ir šeimos dažnai atsiduria pora šimtų ir daugiau mylių nuo savų vyrų ir tėvų. O tai reikšia keliovalandį kelionę geležinkelio (į vieną pusę!), kainuojančią beveik visos savaitės uždarbį. Stovyklose šeimos pragyvena, tiesa, pigiau, kaip laisvame gyvenime, tačiau jų gyvenimas labai tolimas nuo normaliosio, kurio DP taip jieškojo vykdamai į Australiją. Gyvenamosios patalpos žymiai mažesnės

net už Vokietijos DP stovyklose buvusias. Maistas, nors gaminamas iš gerų produktų, labai vienas ir europiečiams neįprastas. Daugumą stovyklų administruoja buvę australų karininkai, kartais jose įvedę tokį policinį režimą, kuris kai kuriais atvejais prašo net UNRRA "galybės" laikų režimą. Administracija dažnai nesupranta imigrantų ir tuo juos atstumia nuo savęs ir Australijos.

Išsinešimui būta privočių nepaprastai sunku, nes australai gyvena beveik išimtinai tik savo šeimai pastatytuose namuose ir svetimų žmonių, ypač su vaikais, beveik neįsileidžia — nebent už geras pinigų... O norint įsigyti savo namuką, reikia turėti mažiausia 3 - 500 svarų ir bent dvidešimčiai metų užsikrauti apie 1.500 - 2.000 svarų skolos. Tarp kitko, namų kainos nepaprastai kyla. Tuo tarpu, labai sunkiai dirbančiam DP darbininkui (kuriuos australai skiria į sunkiausius ir maržiausius apmokamus darbus, kurių nesilima australai), apmokėjus savo ir šeimos butą ir maistą, savaitei lieka apie 5 - 7 svarai. Lengviau dirbančiam lieka mažiau. O kur išlaidos rūbams, kultūros reikalingumams ir daugybei kitų dalykų, taip reikalingų tuščiomis rankomis iš savo krašto pasitraukusiam DP? Kiek didesnės šeimas turintieji vos suveda galą su galu. O kai dar prisideda australų "tautinio sporto" virtė streikai, kurie kyla dėl niekų, ir kuriuose imigrantai verčiami dalyvauti, tai imigrantai neretai atsiduria višai kritiškoje būklėje.

O tuo tarpu kaip tik DP daugiausia spaudžiami suaustralečiai — nutautė. Tai vadinama asimiliacija. Australai sako, kad jie siekia imigrantus asimiliuoti, norėdami išlaikyti Australiją vienodai britišką, be svetimų tautinių grupių, kurios galėtų būti pavojingos karo metu. Asimiliacijos akcija prasideda jau laivuose, kur imigrantų transportu lydi australai mokytojai, kurie imigrantams moko anglų kalbos, supažindina su Australijos sąlygomis ir pasakoja, kaip gera Australijoje gyventi. Visa tai sustiprinama atvykus Australijon. Imigrantams visomis progomis kalama į galvą, kad jie turi mokytis anglų kalbos, ja kalbėti net savo šeimose, kad jie turi atsakyti visos savo praeities ir jai pamiršti, lygiai kaip ir savo tautybę, pilietybę, papročius ir gyvenimo būdą — tapti australais! Asimiliacijos klausimams spresti įvairios australų organizacijos šaukia bendrus suvažiavimus, kurių metu jau kelis kartus buvo iškelti sumanymai imigrantams uždrausti leisti spaudą neanglų kalba. Tie sumanymai dar nėra susilaukę platesnio pritapimo, bet jie jokiū būdu nedaro garbės australiškajai demokratijai, būdami tiek panašūs į murovovišką ir klingenbergišką "laisvės" supratimą. Bet ir be to maži ir sunkiai besiverčianti anglų kalba Australijoje leidžia imigrantų periodiniai leidiniai valdžios reikalavimu ket-

virti savo vietos privalo skirti anglų kalba spausdinamam tekstui. Pažymėtina, kad šiam privočių nutautinimo darbiui yra sutelktos ne vien valdžios priemonės, bet ir įvairios visuomeninės organizacijos bei įvairių tikybų bažnyčios.

O visdėlio nematyti, kad visa toji akcija duotų australų norimų išdavy. Vietoje DP turėtų praeities jų siūloma australiškąjį dabartį ir ateitį DP masės nevilioja ir netraukia, nes DP mato australus esant atsilikusius nuo likusiojo vakarų pasaulio. Nemaža DP į Australiją vykdo norėdami pasitraukti nuo Europoje gresiančio karo, iki sugrius jų tėvynės paverges bolševizmas. Tad jie ir nemanė čia pastoviai apsigyventi. Visai svetimas žmonių būdas ir visa aplinka taip pat kliudo apsiprasti. Nuo suaustralejimo atgraso ir jo brūkimas per prievartą, nes daugelis DP tokiais tapo tik dėl to, kad jie nepakentė prievartos ir jai priešinosi savo tėvynės. Tuo prievartos jie nepakentė ir kitur. Australija europiečiams nedaro įspūdžio, nes jos gyventojų tingumas, palinkimas į girtavimą bei azartinius lošimus, siauras kultūrinis akiratis atstumia darbušius, taupius ir energingus europiečius. Jau minėtos vis sunkėjančios ekonominės sąlygos su besivystančia infliacija nėra priimtinos net ir tiems, kurie rūpinasi tik medžiagine gerove.

Santykiai tarp darbininkų ir darbdavių nėra sveiki. Jie reikšiai ne sveiku bendradarbiavimu, bet siekimu išnaudoti ir išplėsti sau ko daugiau privilegijų. Nežiūrejamai kalbų apie asimiliaciją ir reikalą pritraukti daugiau imigrantų, australai imigraciją gerokai išnaudoja, sudarydami jiems nepalankesnes darbo ir atlyginimo sąlygas. Čia nedaroma išimčių net britų pusėje kariavusiems, pav., vienas DP, aviacijos karininkas, keletą karo metų skraidęs britų aviacijoje, bandė gauti kuklų darbą prekyboje. Employment office jam pasiūlė imtis kastuvo, nes nesą numatyta DP leisti prekyboje dirbti pirmuosius dvejus metus Australijoje. Tas DP tada suplėšė ir išmetė į krepšį jau užpildytą pareiškimą Australijos pilietybei gauti...

Taip ir daugelio kitų New Australians (taip Australijoje oficialiai vadinami DP imigrantai) samonėje vis daugiau brestas nusistatymas Australijoje neapsistoti. Ir išsigyjamus namukus jiems nereikšiai pasilikimo.

Dabar, kada karas su bolševizmu visai aiškiai pakibo horizonto, DP tiki, kad tiek nelaimių pasauliui, o kartu ir jiems, atnešęs bolševizmas bus sunaikintas ir kad jie galės grįžti namo. Ir įdomu, kad ta mintimi gyvena ne vien prie kastuvo atsidūrę profesionalai šviežuoliai, bet ir savo tėvynėse juoda vargą vargę darbininkai. Lenkijos kaimų trobelininkai ir buvo sovietų kolchozininkai. Jeigu bolševizmas subyrėtų per artimiausius keletą metų, Australijoje liktų vargu ar daugiau, kaip penktadalis imigrantų DP. Matote, mielieji australai, norint žmogų patraukti prie savęs, reikia padaryti "amerikinę klaidą" — su duona jam reikia duoti ir laisvės būti žmogui!

Naujausi naujakuriai

Apie gruodžio 19 d. laivu "General Sturgis" į New Yorko uostą atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Andrijauskas Bronius — E. Chicago, Ind.
Baltrusaitė Magdalena — Worcester, Mas.
Barauskienė Anastazija — Amsterdam, N. Y.
Bluschie Greta — Corinth, N.Y.
Filipavičienė Elena, Dalia, Laima — Cleveland, Ohio.
Florionovicz Irena — Detroit, Mich.
Gabsevičius Ona, Stanislava — Schenectady, N. Y.
Jonelis Pranas — Boston, Mas.
Jurkauskas Jadvyga, Jonas — Newark, N. J.
Juzaitis Jonas, Janina, Ramutė, Marija — E. Chicago, Ind.
Kresnevičius Andrius, Ursula — Buffalo, N. Y.
Kurtinaitytė Ona — Cleveland, Ohio.
Laurinčikienė Ona — Yonkers, N. Y.
Lukauskas Antanas — Philadelphia, Pa.
Morkūnas Viktoras, Valerija — Roslindale, Mass.
Onskaitytė Anikė — Fremont, Ohio.
Paisys Adolfas — Sunderland, Mass.
Paliliūnas Kostas, Irena, Brigita — Irena — Detroit, Mich.
Pliuskevičius Benediktas — Philadelphia, Pa.
Rastenis Eleonora, Vincas, Aldona, Laimutė — Detroit, Mich.
Sakočiūtė Magdalena — Chicago, Ill.
Saulėnas Juozas, -Anastazija, Sofia — Detroit, Mich.
Sitikas Olga, Vacius — Randolph, Mass.
Stukas Bronius — New Britain, Conn.
Tatarūnas Stanislava, Zuzana, Bronisl. — Worcester, Mass.
Tatarūnas Bronius — Plymouth, Mich.
Tomkevičius Marija, Kęstutis — Brooklyn, N. Y.
Vetlovias Aleksandras, Olga, Arkadius — New York, N. Y.
Vizgirda Viktoras, Elena, SENKUS Rimantas — Rochester, N. Y.
Zaranka Antanas — Milton, Mass.
Zasiurinskas Juozas, Zofija, Vytautas, Antanas — New Haven, Conn.

Gruodžio 20 į New Yorką atvyko:

Augulis Vladas — Chicago, Ill.
Bruveris Antanas — Cicero, Ill.
Cirtautas Kazys — Brooklyn.
Jurgelevič Stanislaw, Ursula, Endrik E. — Detroit, Mich.
Kalinauskas Ursulė — Grand Rapids, Mich.
Kleinas Mikas, Marta, Zelma, Hilda — Belvidere, S. Dak.
Kudokienė Jadvyga, Eugenija — Chicago, Ill.
Lemkis Martynas, Jadvyga, Lydija — E. St. Louis, Ill.
Papirtis Mykolas, Hilda — Cleveland, Ohio.
Pikūnas Justas — Rochester, N.Y.
Ramanauskas Liudas — Chicago, Ill.
Ruokis Valerijonas, Margaretė, Alfonsas — Brooklyn, N. Y.
Šarauskas Stanislovas — Penn's Park, Pa.
Šilkaitis Klemensas, Heljus, Kristina — Rochester, N. Y.
Sinkevičius Pranas — Milwaukee, Wisc.
Sobutas Valys — Brooklyn, N. Y.
Šubertas Aleksas, Rosina — Chicago, Ill.
Taparauskas Bronius — Detroit, Mich.
Vareneckas Henrikas — Chicago, Ill.
Ziurinskas Albinas, Marija, Aldona, Marija, Albinas, Anna — Detroit, Mich.

Gruodžio 23 d. į New Yorką atvyko:
Apulskis Pranas — Chicago, Ill.
Aukštakalnis Jurgis — Omaha.
Austynas Elzė — Chicago, Ill.

Bukšnyš Jieva, Johana, — Maspeth, N. Y.
Vapsva Jonas — Maspeth, N. Y.
Chomskis Elena, Romanas — Lansing, Mich.
Dackus Augustas — Chicago, Ill.
Daukša Rožė — New York, N.Y.
Garliauskas Antanas — Chicago, Ill.
Kapočius Feliksas — Providence, R. I.
Kazėnas Gediminas — Chicago.
Krinickas Aleksandras, Viktorija, Aleksandras, Arslen — Cleveland, Ohio.
Krumplis Leopoldas, Felicija, Valentinas — Chicago, Ill.
Lukas Alfonsas — Detroit, Mich.
Markauskas Vladas — Chicago.
Raudonis Stasys — Chicago, Ill.
Rumenevas Jaroslavas — Chicago, Ill.
Sermukšnis Juozas, Ida, Milda — Baltimore, Md.
Saveikis Stanislaw, Angele S., Pranciškus, Ona — Newark, New Jersey.
Stankevičius Juozas, Anelė — Lenni Mill, Pa.
Šuopis Vytautas — Chicago, Ill.
Šulinskas Jonas — S. Boston.
Švelnys Justinas, Irena, Zita, Romualdas — Omaha, Nebr.
Smulkštytė Ona — Gary, Ind.
Trinkaitė Apolonija — Dalton, Pa.
Urbanavičius Bronius, Antanina, Algimantas — Chicago, Ill.
Vailionis Balys — Brooklyn.
Valinskas Albinas — Worcester, Mass.

Gruodžio 27 į N. Orleansą atvyksta:
Balceraitis Julius, Ema — Fondu Lac, Wisc.
Dauginas Vytautas — Chicago.
Dibonas Emilija, Petras, Minodaugas — Cicero, Ill.
Hube Konstanca — Dyersburg, Tenn.
Kavoliūnas Mečislovas, Valė, Rita — Chicago, Ill.
Kazlauskas Stasys — Chicago.
Keburis Povilas — Chicago, Ill.
Kregždys Vytautas, Anelė, Danutė, Juozas — Chicago, Ill.
Kuzminskienė Ona — Omaha.
Matuza Martynas, Adelė, Alma, Ervinas, Erika — Omaha.
Nagis Martynas — Chicago, Ill.
Narbutas Stefanija, Nijolė, Jūratė — Cicero, Ill.
Taluntis Povilas — Kennan, Wis.
Tauras Rūta — Los Angeles, Cal.
Strazdas Juozas — Los Angeles, Cal.

Gruodžio 28d. pro New Yorką atvyksta:

Afanasievas Patras, Ona, Virginija — E. St. Louis, Ill.
Augaitis Juozas, Magdalena — Detroit, Mich.
Bendorius Viktoras, Konstanca — Omaha, Nebr.
Birstonas Terese, Elena — Detroit, Mich.
Brizgys Petras, Emilija, Antanas — Brooklyn, N. Y.
Cijūnelis Kazys, Margarita, Valeris — Chicago, Ill.
Gricius Valerijonas, Adelė — Vandergrift, Pa.
Jonikas Kazys — Waukegan, Ill.
Juškėnas Stanislovas, Leokadija, Kastytis — Chicago, Ill.
Kapačinskis Augustinas, Jurgis, Teofilė — Watertown, Conn.
Keserauskaitė Ona — Chicago.
Kroicas Jonas — Bridgeport, Ct.
Karuža Vytautas, Janina, Aldona, Laimutė — Cleveland, Ohio.
Lukoševičius Vincentas — Beloit, Wisc.
Kinčius Juozas — Detroit, Mich.
Maselis Jonas — Detroit, Mich.
Mazeikaitė Marija — Maspeth, L. I., N. Y.
Medenis Viduvius, Rutė, Ismena — Maywood, Ill.
Petrauskas Steponas, Marijona, Danguolė, Aquelina, Salomėja, Virginija — Detroit, Mich.
Povilaitis Jurgis, Marija — Philadelphia, Pa.
Pudymaitienė Ona — E. St. Louis, Ill.
Ravevičius Tadas, Zenta, Irena, Hartmutas — Waterbury, Ct.
(Perkelta į 7-tą pusl.)

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Chicago, Ill.

Jonas Papienas, 4416 So. Hermitage Ave.

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas, 7313 Navy Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyn

Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas, 514 Euclid Ave.

Anglijoje

Jonas Palšis, 10, Warrel's Terrace, Bramley-Leeds.

Australijoje

Povilas Lukošius, 178 Wakefield St., Adelaide, S.A.

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitė. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicago miestą — St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicago miestui ir Kanadai — W. Stuogis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI. REMIAME VOKIETIJOJE LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

Clevelande ir APYLINKĖSE

SENUJŲ METŲ PABAIGA

Šeštadienį, gruodžio 30 d., kaip jau ne kartą buvo pranešta, Public Auditorium Mažajame Teatre rengiamas iškilmingas Čiurlionio Ansamblio 10 metų sukakties paminėjimas, kur po iškilmingosios dalies bus ir ansamblio koncertas, kurio programoje numatoma daug naujų dainų. Vėliau Hollenden viešbutyje ta proga rengiama draugiška vakarėnė su sukaktvininkais. Visas tas iškilmingas rengia Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius.

Pageidaujama, kad numatantieji atsilankyti tame paminėjime - koncerte, iš anksto apsirūpintų kvietimais, kurių galima gauti Dirvos redakcijoje ir pas P. P. Mulio. Ten pat galima įsirešyti dalyvauti ir vakarieneje. Minėjimo-koncerto svečiai išlaidoms padengti moka po 1 dolerį, moksleiviai po 50 centų. Vakarieneje dalyvavimas — \$3.50 nuo asmens.

Šeštadienį, gruodžio 30 d., kaip jau ne kartą buvo pranešta, Public Auditorium Mažajame Teatre rengiamas iškilmingas Čiurlionio Ansamblio 10 metų sukakties paminėjimas, kur po iškilmingosios dalies bus ir ansamblio koncertas, kurio programoje numatoma daug naujų dainų. Vėliau Hollenden viešbutyje ta proga rengiama draugiška vakarėnė su sukaktvininkais. Visas tas iškilmingas rengia Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius.

Šeštadienį, gruodžio 30 d., kaip jau ne kartą buvo pranešta, Public Auditorium Mažajame Teatre rengiamas iškilmingas Čiurlionio Ansamblio 10 metų sukakties paminėjimas, kur po iškilmingosios dalies bus ir ansamblio koncertas, kurio programoje numatoma daug naujų dainų. Vėliau Hollenden viešbutyje ta proga rengiama draugiška vakarėnė su sukaktvininkais. Visas tas iškilmingas rengia Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius.

Šeštadienį, gruodžio 30 d., kaip jau ne kartą buvo pranešta, Public Auditorium Mažajame Teatre rengiamas iškilmingas Čiurlionio Ansamblio 10 metų sukakties paminėjimas, kur po iškilmingosios dalies bus ir ansamblio koncertas, kurio programoje numatoma daug naujų dainų. Vėliau Hollenden viešbutyje ta proga rengiama draugiška vakarėnė su sukaktvininkais. Visas tas iškilmingas rengia Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius.

TREMTINIŲ DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS

Šaukiamas šeštadienį, gruodžio 31 d. 11:30 val. priešpiept, Lietuvių Salėje. Bus svarstomi rengimo padėkos vakaro ir kiti reikalai. Ta proga bus svarstomas klausimas ir apie vienintelės Vokietijoje (Diepholze) likusias lietuvių gimnazijos remimą.

SLA 136-tos KUOPOS SUSIRINKIMAS

Šaukiamas šeštadienį, sausio 7 dieną, 11 valandą, Lietuvių Salėje.

J. Alekna, pirm.

JONAS NASVYTIS

prieš kiek laiko išvykęs į kariuomenę Kalėdoms buvo atvykęs į Clevelandą kelių dienų atostogų.

RKO Keith's 105th

Gruodžio 27 — 30 "The West Point Story" su James Cagney ir Doris Day.

AUKOJO GIMNAZIJAI

Dr. inž. Algirdas Nasvytis, vietoj Kalėdų ir Naujų Metų sveikinimų bei vizitų paaugojo 10 dolerių Vokietijos lietuvių gimnazijai Diepholze parenti.

ATVYKSTA A. RAULINAITIENĖ

Gruodžio 30 dieną persikelia gyventi į Clevelandą iš Toronto A. Šklėriūtė — Raulinaitienė, dailininko Čiurlionio Vyt. Raulinaičio žmona. Jų sutuoktuvės buvo pereinę Velykų metu Toronto, Girdėti, kad vestuvių pokylis būsiąs pakartotas Clevelande...

JONO ALEKNOS

Clevelando SLA veikėjo dukterė — Florence Stape pirmą Kalėdų dieną susilaukė dukters.

CHARLES KIVILIO

teiraujasi Jonas Povilaitis, gyv. 12000 Selmor Ave, Cleveland, O. Jį patį arba žinančius jo adresą prašo atsiliepti čia nurodytoju adresu.

BEST WISHES For a Merry Christmas

Cleveland Memorial Pet Hospital

Dr. W. E. Bachman

4214 Superior Ave. HE 1-1193

BEST WISHES To Our Friends and Patrons

COONEY'S CAFE

Finest Choice of Wine — Liquor — Beer
4500 DETROIT AVE.

Savings will always be important to the man who wants to look into the future with a feeling of security and personal independence.
Savers always welcome

The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

Mūsų specialybė

virtučių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius
K. ŠTAUPAS
16908 Endora Rd. KE 1-8794

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas
Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.
495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

KAIP SU KALENDORIAIS?

Skaitytojai buvo atsiklausti — ar jie nori tokių kalendorių, kaip ir anksčiau būdavo, ar knygutės — kalendoriaus, su vardais ir visokiomis kitokiomis reikalingomis informacijomis.

Iš atsiliepusių tik vienas pageidavo, kad būtų, kaip pirma, o visi kiti sakė, kad jiems tie paveikslai nereikalingi, nusibodo, kad gauna jų ir iš kitur, todėl geriau norėtų turėti knygutę. Daugelis, žinoma, visiškai neatsiliepė, tai skaitėm, kad jie "nebalsuoja" ir jiems vistiek.

Tuo remdamiesi ir leidžiame šįmet Dirvos priedą kalendorių — knygutę, kuris netrukus bus išsiuntinėtasi visiems į namus, net ir Clevelande gyvenantiems nereikės ateiti atsiimti.

Kurie nori turėti lietuviškus "numerius" prie sieninių kalendorių, tie galės jų gauti, yra užsakyta.

Naujas žodynas

V. Pėteraičio
"Mažasis lietuviškai - angliskasis žodynas"

Gabijs, 370 Union Ave, Brooklyn 11, N. Y.
Kaina \$2.00.

P A D E K A

Visiems dalyvavusiems laidotuvių mano mielos prietelkės Magdalenos Jarvis, grabnešiams, Adelei Jakubauskienei ir sūnui, seseriai Martišiui už gražų gėlių vainiką, ponui Z. Jankui už paaukotą kraują, ponams J. Dilliams ir G. Zinkevičiams už užpirtas mišias; taipgi ačiū visiems dalyvavusiems šermentyse už atlaikymą grabo. Draugams ir pažįstamiems mano nuoširdžiausias ačiū!

BEN DOVIDAČIUS

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Idomus stačiatikių dvisiškio pasipasakojimas. 60 puslapių Galima užsisakyti Dirvoje, siunsknygėlė. Kaina — 50 centų čiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

LANKYKITES SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienį vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakariene ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

LIETUVOS ISTORIJA

LIETUVIŲ KALBOS VADOVA

galite gauti naujai įsisteigusio lietuvių spaudos platinimo įstaigoj —

LIETUVIŲ SPAUDOS FONDE

Lietuvos istorijos kaina \$6.00, Lietuvių kalbos vadovo \$4.50. Tenpat galima gauti ir kitokių Lietuvos nepriklausomybės laikais bei tremtyje išleistų knygų, kalėdinių sveikinimų atvirukų, žurnalo ir kt. Rašykite šiuo adresu:

Lietuvių Spaudos Fondas
6755 S. Western Ave.,
Chicago 36, Ill.

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI VISIEMS

Sealtest
DAIRY PRODUCTS

BELLE VERNON MILK COMPANY

Nacionalinės Pieno Produktų Korporacijos Padalinys
3740 Carnegie Avenue
ENdicott 1-1500

HOLIDAY GREETINGS To Our Friends and Patrons

HMD CANDIES

FACTORY RETAIL
5511 Euclid Ave.
Mail and Phone Orders
EX 1-9838

GREETINGS For a Pleasant Holiday

ANTHONY CARLIN CO.

2717 East 75th St.
EN 1-2100

ISNUOMOJAMA

Kambarys vyrai. Galima ir su maisto pagaminimu. Kreiptis pas Jančiulienę. — 1420 E. 95 St.

ISNUOMOJAMA

\$ miegami kambariai ir virtuvė 657 E. 102 St. LI 1-7885

ISNUOMOJAMA

Vienas kambarys su visais patogumais vienam ar ved. porai 1029 E. 68 St.

MONCRIEF ŠILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO. — Cleveland, Ohio

SU NAUJAIS METAIS!

Naujų Metų proga kiekvienas turi naujų sumanymų kaip pagerinti savo būvį. Bet nėr geresnio būdo tam pasiekti, kaip taupymas!

Dabar kaip tik patogiausias laikas pradėti taupyti arba jau pradėtą taupymą padidinti, nes už įnašus, atnešus į banką iki sausio 10, gausit palūkanas, lyg būtumėt atnešę Naujų Metų dieną. Be to, dabar kiekviena taupmenų sąskaita iki yra apdrausta Federal Insurance Corporation garantija. Tad nėra ko laukti — išnaudokit taupymui patogią metų pradžią!

\$ 10.000

Tai yra Jungtinių Valstybių valdžios užtikrinimas. Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudose-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmą mėnesio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvių ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue
Cleveland 3, Ohio

I J. SĀMAS. JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsainuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue
ENdicott 1-1763

Linksmų ir laimingų

NAUJŲ METŲ

Lietuvių Klubo ir Lietuvių Salės svečiams, jų šeimoms ir visiems
Clevelando bei apylinkių lietuviams
nuoširdžiai linki —

Lietuvių Salės Bendrovė
ir
Lietuvių Piliečių Klubas

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI

T. FOLIANO KIRPYKLA

IR E. MAZILIAUSKAS

6806 Superior Avenue

Užėikite pas mus KALĖDOMS GELIŲ IR VAINIKŲ

Pas mus puikiausias jų pasirinkimas

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

6901 Superior Ave. HE 1-6339
Prie pat Lietuvių Salės

Atdara nuo 9 v. r. iki 7 v. v. Mrs. ELIZABETH, Sav.

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Bala GAIŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

ANTRA PUSĖ

A TEINANTĮ SEKMADIENĮ baigiame 1950-uosius metus. Su jais baigiame pirmąją XX amžiaus pusę — to XX-ojo amžiaus, kuriuo žmonija tiek daug yra didžiavusi dėl jame padarytos nepaprastai didelės pažangos technikoje, dėl daugybės naujų išradimų ir įvairių jo praktiško pritaikymo, dėl sukurto — nors ir ne visur — nepaprastų patogumų kasdieniniame gyvenime.

Garsinės filmos, radijas, televizija, oro susisiektimas, kurio dėka šiandien per naktį galima pasiekti visai kitą pasaulio kraštą, ir daugybė kitų dalykų, apie kuriuos perėjame šimtmetį žmonės vos tedišo svajoti, šiandien jau yra kasdieninė realybė. Visa tai yra šio, XX-ojo amžiaus laimėjimai.

* *

BET ŽMONĖS nėra laimingi. Šalia visų tų patogumų dedasi dalykai, kurie atima norą džiaugtis ir tonis gėrylėmis, kuriomis žmonių išradinumas žmonija ar bent jos dalį yra apdovanojęs.

Štai, kada prieš metus iškėlė mintį, jog šiais metais kaip tik laikas peržvelgti praėjusį pusšimtį metų, prisiminti, kas žymaus per tą laiką pasaulio ar mūsų tautos gyvenime įvyko, dažnas net pakalbėjo, jog tai tikra būtų įdomu ir gražu, bet... per išėjus metus nepasirūšuo nuodugnai apie tai pakalbėti. Nėra noro, nėra laiko, nėra tam tinkamos nuotaikos...

Kodėl? Todėl, kad visi be pertraukos gyvename nuolatiniame kaimėje, visi žiūrime, kas atsitiks rytoj. Vieni neramūs, ar išlaikys turimą padėtį gyvenime, kiti nekantrūs, ar atgaus bent dalelę to, ko pastaraisiais šio šimtmečio metais nustojo.

Daug įvykių dalykų XX-me amžiuje įvyko, kuriais iš tikro yra ko pasidžiaugti ir pasididžiuoti, bet visa tai šesta viename didžiulame šešelyje — žyniausių ir šio šimtmečio pirmajai puselį būdingiausių įvykių — K A R O šešelyje.

Tikrai, jei ir iš viso žinios istorijoje maža terandame laikotarpį, kad kur nors nevyktų koks karas, tai šis šimtmetis ligi šiol skęsta karo šešelyje be pertraukos. Štai mūsų atminime, po įaliginai ramios pereito šimtmečio pabaigos, pasaulį sukrėtė rusų - japonų karas jau pradžioje šio šimtmečio pradžioje. Netrukus po to, visuotinio susirūpinimo kėlė Balkanų karas. Pagaliau, tam vos šiaip taip pasibaigus, atėjo 1914 metai su pirmą kartą pasaulio istorijoje kilusiu pasauliniu karu.

Formaliai pasibaigus 1918 metais, tas karas dar daugiau kaip porą metų ruseno įvairiose Europos bei Artimųjų Rytų vietose, o Kinijoje jis ligi šių dienų neužgeso, nors ir keičiantis kariaujančioms šalims... Pagaliau užsiliepsnojo Etiopijos ir Ispanijos karai ir... netruko ateiti 1939-tieji metai, antrą kartą uždegę pasaulinį gaisrą, kuris irgi, nors formaliai jau šešti metai kaip užgesintas, bet grasinančiai ruseno iki šių dienų ir štai, šimtmečiui įpusėjus, vėl pradeda liepsnoti plačiau ir plačiau...

Tokia buvo pirmoji šio garsaus XX-ojo amžiaus pusė.

Ar kita bus geresnė? Tuo tarpu tam nėra vilčių. Priešingai, ji žada tuo pačiu gal dar stipriau pasivymėti...

Vienintelė žmonijos viltis lieka tik ta, kad gal gi kartą tie karų gaisrai išsideds iki galo, gal gi galų gale bus pasiryžta ir pajėgta juos ne pusiau prigesinti, bet baigti aiškiu ir teisingu sprendimu. Tik tokiu atveju bent šio amžiaus pabaiga galėtų būti vėl rami, ir žmonija, po daugybės aukų ir kentėjimų, pagaliau galėtų atsikvėpti taikoje ir ramybėje...

VĖJAI

P O RINKIMŲ, besidžiaugiant, kad su jais papūtė lyg ir nauji vėjai Amerikos politikoje bei jos nusistatymuose dėl pasaulio reikalų, — vėjai, kurių kryptis esanti aiškiau priešinga komunistiniam imperializmui, esame pastebėję, jog šių vėjų tikroji kryptis ir stiprumas geriau paaiškės, kada išrinktieji pradės veikti.

Ateinančią savaitę naujas Amerikos Kongresas susirinkis ir tada pamažu pradės aiškėti praktiškoji tų vėjų kokybė. Tuo tarpu yra ženklų, kad tų vėjų kryptis gali būti ir ne visai ta, kurios pageidaujame mes, besirūpinę ne tik savu kaikliu reliatyviai saugioje Amerikoje, bet ir tėvynės Lietuvos likimu.

Štai keletas tų vėjų pūstelėjimų:

1. Prieš Kalėdas, gruodžio 9 dieną išleistas Saturday Evening Post yra išspausdintas Robert Strausz-Hupė straipsnis apie galimybes atitolinti karą su Maskva. Jame kalbama apie tai, kad karą atitolinti būtų galima susitarimo keliu, bet, norint susitarti, reikia gi ką nors pasiūlyti Maskvai.

Straipsnio autorius yra, berods, vengras, Pennsylvanijos universiteto politinių mokslų profesorius. Jo manytu, Azijoje reikia pasiūlyti rusams, kad jiems bus galutinai pripažintos teisės į Siankiangą ir Išorinę Mongoliją, o tada gal jie sutiks pasitraukti iš Mandžūrijos ir apskritai nebesikiš į Aziją...

Europoj, esą, reikia pasiūlyti rusams, kad jie pasitenkintų Baltijos Valstybėmis, Besarabija ir rytine Lenkijos dalimi iki Curzono linijos, ir tada jie pasitrauks iš Vokietijos, vakarinės Lenkijos, Balkanų ir Vengrijos...

Mintys nerealaus ir, svarbiausia, begėdiškai nemoralios. Nerealaus todėl, kad siūlymai atiduoti Maskvai tą, ką ji jau turi, už tai, ką ji irgi turi, Maskvoje gali sukelti tik juoką. Keista, kaip gali į galvą ateiti tokios iluzijos, ir dar politinių mokslų profesoriams...

Nemoralios todėl, kad čia kyšo senas įprotis prekiauti svetimomis laisvėmis ir gyvybėmis. Tas profesorius bando prisiidengti net Woodrow Wilsono nuomone, kuris, esą, jau toks tautų apsisprendimo čempionas, o išsitaręs, jog Baltijos kraštų gal ir nereikėję nuo Rusijos atskirti... Sakė ar nesakė taip Wilsonas, vistiek jis to nedarė. O Pennsylvanijos universiteto profesorius ramiausiai siūlo mesti tigrui į gerklę penkias tautas, kad tas tigras bent laikinai paliktų nesudorotą jo gimtąją Vengriją... Kodėl ne atvirkščiai?

Tai būtų nereikšminga, jeigu toks balsas būtų vienintelis. Bet tokių nuomonių yra ir daugiau. Kas didesnis cinikas, tas atviriau jas pasisako...

2. Amerikos politiką lemiančiųjų kalbose, neišskiriant ir paties prezidento Trumano kalbų, dažnai girdime pažadus ginti laisvas tautas, bet jose ligi šiol rūpestingai nutylima pavergtų tautų likimas.

3. Prieš pat Kalėdas, girdimas per radiją ir regimas per televiziją, prabilo buvęs prezidentas Hooveris — neoficialus balsas iš pereitus rinkimus žymia dalimi laimėjusios partijos — kuris tiesiog pasiūlė Amerikai visų pirma rūpintis savojo, Amerikos žemyno likimu, ir nesikišti ten, kur nėra vilties laimėti, kur, anot jo, žmonės patys nenori gintis... Kiek tas balsas turi pritarimo visoje respublikonų partijoje, sunku pasakyti, bet jeigu respublikonų atstovai tomis mintimis vadovautųsi ir Kongrese, tai ne tik pavergtoms, bet ir dar tebesančioms laisvoms pasaulio tautoms to-

NEBŪKIME NUSIMINĘ!

Žvilgtelėjau į kalėdinį "Time" numerį, ir šilta pasidarė krūtinėje, kai greta garsųjų šių laikų dailininkų kūrinių pamačiau spalvotą Vytauto Kasiuko "Bėgimo į Egiptą" reprodukciją. Kaip "Time" apžvalgininkas pastebi, tą paveikslą nutapyti Kasiukui paskatines jo paties bėgimas iš Lietuvos. Gilii liūdnumu tas paveikslas primena ir mūsų visų — pabėgėlių — likimą. Bet giedri paveikslas ramybės, taip atitinkanti Kalėdų nuotaiką, teikia mums ir naujų vilčių: juk šventoji šeimynėlė grįžo į namus, kai mirė tie, kurie ieškojo Kūdikių gyvybės. Tikėkime, kad paveikslas simbolizmas neliks atsidubojęs praėjimui, bet tiks ir ateičiai. Rasit, ir po mūsų tremties ir pieglaudos šioje didžioje šalyje seks ramus grįžimas į namus.

Vytauto Kasiuko talento pripažinimas yra simbolizmas ir kitu atžvilgiu. Jis pakartotinai įrodo, kad dvasios žydzėjimas nepriklauso nuo materialinių sąlygų palankumo, bet, priešingai, kad kančia ir vargas ugdo žmogaus dvasią ir kelia ją į aukštesnes. Kad tai yra tiesa, parodo ir tas faktas, kad bolševikų spaudos metu Lietuvoje išaugo karžygių, apie kuriuos ilgai kalbės ateinančios kartos.

Rimti ir susikaupe žengdami Naujuosius metus, mes neturime būti nusiminę. Sunkūs laikai yra gera dirva dideliems darbams. Tik visuomet atsiminkime, kad kiekvienas mūsų pagal savo išgales turi sėti "pasėlio grūdą". Nes tik tokiu būdu žmogus gali apsidrausti, kad jis nenueis į kapą "be likusio ženklo, kad žmogumi buvęs". Šie praeities didvyrio žodžiai tebūna mūsų motto ateinantiems metams.

Julius Smetona

LAISKAS IŠ NAUJOSIOS ZELANDIJOS

Nors ir pavėluotai gauname Dirvą, tačiau esame labai patenkinti. Čia randame daug nesustandžių turtų, be kurių lietuvis negali apsieiti. Dėl to mielai laukiame lietuviško žodžio ir toliau.

1950 m. spalio 18 d. į Wellingtono uostą atvyko antrasis DP transportas su 1,000 DP. Nemažam lietuvių nusiminimui, su transportu atvyko tik 30 lietuvių. Transporto daugumą sudarė slaviai. Pirmojo transporto lietuviai pasitiko naujai atvykusius su kukliomis dovanomis ir informaciniu leidiniu "N. Z."

Lietuviai Nr. 3. Tik ši mažoji grupė buvo taip sutikta. Spaudoje teko matyti keleta pastabų, liečiančių šį reikalą. "Kodėl didesnės grupės nebuvo taip sutiktos?" — rašė vienas laikraštis. Šiuo metu naujieji atvykėliai gyvena Pahiatua stovykloje.

Pirmojo transporto lietuviai jau po truputį tvarkosi. Dalių persikėlė į didesnius miestus, pakeitė darbus. Kai kas jau įsigijo nekilnojamąjį turtą, kiti rengiasi.

Nuosirdžiausi linkėjimai šv. Kalėdoms ir N. Metams iš mūsų padangės.

Jus gerbiąs V. Procula

kiais Amerikos politiniai vėjai nebūtų ko džiaugtis.

* *

AR TOKI "vėjeliai" atsiranda iš nusisugaudymo įvykiuose, ar iš ypatingų išskaičiavimų?

Gali būti vienaip, gali būti ir kitaip. Ar seniai čia girdėjome panašius balsus iš kitos pusės, kai buvo kalbama — remti ar neremti Čiankaiseką Kinijoje prieš raudonųjų puolimą. Tada iš vyriausybės sluoksnių buvo nurodoma, kad neapsimoka remti tu, kurie patys kaip reikiant nesigina, neapsimoka pradėti kovos, kurios greičiausiai nelaimės ir tt. Už tą Kinijos apleidimą respublikonai šiandien griaužte griaužia demokratams, kaltindami juos nuolaidų komunistams, kaltindami, kad prezidento pareiškimai dėl Korėjos, dėl Formozos buvo tikras paskatinimas komunistams pradėti puolimą.

Tie oficialūs pareiškimai iš tikrųjų buvo tokie, kad dėl jų galima priekaištauti. Dabar vyriausybė jau visai kitaip kalba ir elgiasi. Bet, kada panaši padėtis susidaro Europoj, tada jau iš respublikonų pusės pasigirsta visai tas pats ar dar daugiau, kaip vyriausybė anuo metu kalbėjo apie Rytus. Tie patys aiškinimai: esą, ten žmonės patys nenori (!) gintis, esą, vistiek nieko ten nelaimės, esą, geriau žiūrėti tik savo žemyno, kuriame reikia išgelbėti Vakarų civilizaciją ir kultūrą... Ar tai nėra toks pat kvietimas Maskvai eiti ir imti Europą iki pat Atlanto krantų, drąsiai pasitiktą, kad Amerika nelinkusi rimtai prisidėti prie jos gynimo?

Kodėl tas skirtumas pažiūroje į Aziją ir Europą? Ar tai atsitiktinis dalykas, ar tai stambios pramonės apskaičiavimai, kad Azijoje daugiau žmonių, daugiau natūralių turtų ir maža pramonė, todėl Azijai galima daugiau parduoti, negu Eurojai, kuri pati turi didelę savo pramonę? Jeigu tai būtų antrasis atvejis, tai naujuosius vėjus turėtumėm laikyti greičiau ciniškais, negu džiuginančiais...

* *

ACHESONAS, tas pats, kurį reikalauja pašalinti, kaip per daug nuolaidų bolševikams, į Hooverio pareiškimus taip atsakė: "Ši politika yra atsitraukimo į mūsų pusrutulį politika ir bandymas tik defenziniu būdu veikti prieš pavojus kitose pasaulio dalyse. Pirmutinis tokios politikos vaisius būtų suteikimas galimybės Sovietams..."

gaus dvasią ir kelia ją į aukštesnes. Kad tai yra tiesa, parodo ir tas faktas, kad bolševikų spaudos metu Lietuvoje išaugo karžygių, apie kuriuos ilgai kalbės ateinančios kartos.

Rimti ir susikaupe žengdami Naujuosius metus, mes neturime būti nusiminę. Sunkūs laikai yra gera dirva dideliems darbams. Tik visuomet atsiminkime, kad kiekvienas mūsų pagal savo išgales turi sėti "pasėlio grūdą". Nes tik tokiu būdu žmogus gali apsidrausti, kad jis nenueis į kapą "be likusio ženklo, kad žmogumi buvęs". Šie praeities didvyrio žodžiai tebūna mūsų motto ateinantiems metams.

Julius Smetona

Lietuviai Nr. 3. Tik ši mažoji grupė buvo taip sutikta. Spaudoje teko matyti keleta pastabų, liečiančių šį reikalą. "Kodėl didesnės grupės nebuvo taip sutiktos?" — rašė vienas laikraštis. Šiuo metu naujieji atvykėliai gyvena Pahiatua stovykloje.

Pirmojo transporto lietuviai jau po truputį tvarkosi. Dalių persikėlė į didesnius miestus, pakeitė darbus. Kai kas jau įsigijo nekilnojamąjį turtą, kiti rengiasi.

Nuosirdžiausi linkėjimai šv. Kalėdoms ir N. Metams iš mūsų padangės.

Jus gerbiąs V. Procula

viety Sajungai greit užgrobtį visą Eurazijos žemės masę. Tai atiduotų į Sovietų Sąjungos rankas tokius karinius išteklius ir ūkinį pajėgumą, koks būtų nebeapsiekiamas mūsų pačių namų apsaugos reikalams.

Ir tai suteiktų Sovietų Sąjungai tokias strategines pozicijas, kurios būtų katastrofiškos Jungtinėms Valstybėms.

"Mes atmetame, — toliau sako Achesonas, — sėdėjimo ir drebėjimo audros sukuryje politiką ir laukimą, kada kiti teiks mums ką nors paruošti. Mes esam tvirtai pasiryžę kurti savo jėgą patys, ir patys su mūsų sąjungininkais. Tą darydami mes šaukiame ir visą laisvąjį pasaulį, kad išlaikytų savo laisvę."

Buvęs apsaugos sekretorius Robert P. Patterson, respublikonas, irgi pasisakė prieš Hooverio nuomonę:

"Ne laikas dabar atitraukti mūsų pajėgas prie mūsų krantų. Tai yra laiminimo, nusiminimo ir pralaimėjimo patarimas."

* *

TIK ŠITIE pareiškimai yra vėjelio pūstelėjimai, kurie žadina viltis, bet ir juose girdim vis tą pačią gaidą — apie laisvųjų laisvės saugojimą, ne apie laisvės netekusiųjų gelbėjimą.

Mums reikia visomis jėgomis stengtis, kad šitoki vėjai stiprėtų, kad stiprėtų visur, kur tik jie gali būti reikšmingi, lygiai demokratų, lygiai respublikonų partijose, lygiai administracijoje, lygiai Kongrese. Tam turime panaudoti visas prieinamas įtakos priemones.

Ateinantieji metai bus labai svarbūs laisvojo ir pavergtų pasaulio likimui.

Mums svarbiausias dalykas, kad ne tik laisvasis išsaugotų laisvę, bet ir pavergtasis nebūtų užmirštas. Tam turime įtempti visas pajėgas. Kieno asmeninės įtakos, kieno organizuoti žygiai, o mūsų visų bent finansinė tiems žygiams parama turi būti sumobilizuota stipriau, negu kada nors.

Todėl turime ko jautriausiai atsiliepti į Amerikos Lietuvių Tarybos atsišaukimą kviečiantį prisidėti prie LAISĖS MOBILIZACIJOS VAJAUS.

Visokių klausimų ryšium su tuo daug kam iškyla: ar tai padės, ar tikslingai veikiama, ar išgirsim apyskaitas ir tt. Apie tai pakalbėsime atskirai. Bet principas — prisidėkime, uoliai ir gausiai prisidėkime, o tada turėsime teisės kalbėti apie tikslingumą, apie apyskaitas ir kita.

LIETUVIS "GYVENA" PACIFIKE

Vienas iš mūsų jaunosios kartos jūrininkų — Kostas Burbulis, kaip ir daug tūkstančių kitų lietuvių tremtinių, išblokštas iš Lietuvos, jau bene 1948 metais pateko Amerikon. Jis yra baigęs aukštuosius jūrininkystės mokslus Belgijoje, po to yra plaukiojęs Lietuvos prekybiniais laivais pirmuoju kapitono padėjėju ir visą eilę metų plaukiojęs kitų kraštų laivais (belgų, anglų). "Vilkas vis į mišką žiūri" — tinka pasakyti ir apie K. Burbulį, nes vos tik atvykęs į Ameriką, jis vėl "įlindo į mišką", tai yra, įstojo į Amerikos prekybos laivyną. Per tą laiką jau kelis kartus buvo Vokietijoje ir Belgijoje — pirmųjų savo jūrininkystės žingsnių vietoje. Šiais metais plaukiojo Ramiajame Vandeninyje, daug kartų buvo Japonijoje ir net... Korėjoje. Laive gauna visą eilę lietuviškų laikraščių. Neseniai buvo atplaukęs į Los Angeles, bet laivas stovėjo tik vieną dieną, tad nespėjo net pažįstamų čia aplankyti.

Baltijos pakrantės problemos svarstys prie Ramiojo Vandenyno

Los Angeles TMD skyrius sausio mėnesį, ryšium su prisiminimu apie 1923 m. sausio 15 dienos Klaipėdos sukilimą ir prisijungimą prie Lietuvos, numato surengti diskusijas apie Mažosios Lietuvos problemas, jų tarpė ir apie Mažosios Lietuvos atstovų dalyvavimą Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komite. Pirmą kartą Ramiojo Vandenyno pakrantėje bus diskutuojamos Baltijos pakrantės problemos...

Los Angeles TMD skyriaus valdyboje dabar yra — pirm. V. Bakūnas, vicepirm. — Archis, sekr. — Barauskas, fin. sekr. — Severinienė, ižd. — Steponavičienė.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Kudokas S., Cleveland	\$1.00
Bruškevičius A., Canada	0.50
Matulevičius V., Cleveland	1.00
Alekna J., Cleveland	1.00
Dalinkevičius P., Detroit	1.00
Juodišius J., Cleveland	1.00
Kvešhas P., Burns, Oregon	1.00
Greičius V., Cleveland	1.00
Brazauskas V., Cleveland	1.00
Michelevičius Pr., Cleveland	2.00
Andrijauskas P., Anglija	10 šil.
Muliolienė B., Cleveland	\$1.00
Smigelskis A., Cleveland	1.00
Ulenas Petras, Brooklyn	1.00
Yucius Felix, Cleveland	1.00
Bakšys J., Chicago	1.00
Paltarokas J., Hartf., Conn.	1.00
Titas Karolis, Cleveland	1.00
Jurevičius J., Chicago	1.00
Asevičius St., Cleveland	1.00
Saukevičius F., Cleveland	1.00
Naujenis Vyt., Venezuela	0.50
Kripas J., Ann Arbor, Mich.	1.00
Bočiūnas F., Hartf., Conn.	1.00
Jokūbaitienė M., Baltimore	1.00
Sakavicius J., Pana, Ill.	1.00
Lietuvninkas J., Baltimor.	1.00
Dr. Biežis S., Chicago	2.00
Rinkūnas A., Detroit	1.00

Laimingų Naujų Metų

visiems Būduilams ir Pajūstamims, negalėdama visiems asmeniškai parašyti, bent šiuo keliu nuosirdžiausiai linki —

SOFIJA SMETONIENE

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Bala GAIŽIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50.

DIRVA išleina kiekvieną ketvirtadienį Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-vė. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinės Amerikos Valstybės — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kandaiki doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kuriuo metų laiku.